

Leo Trotskij

Den nya kursen

Översättning (från engelska): Otto Mannheimer
Första upplagan 1972 (René Coeckelberghs Partisanförlag AB)
Publicerat med tillstånd av *Bokförlaget Röda Rummet*

Innehåll

Inledning (av Otto Mannheimer)	1
Förord.....	5
1. Generationsfrågan inom partiet.....	6
2. Partiets sociala sammansättning.....	10
3. Grupper och fraktionsbildningar	12
4. Byråkratismen och revolutionen	17
5. Tradition och revolutionär politik	20
6. "Underskattandet" av bönderna	25
Bilaga	29
7. Planerad ekonomi ("1042").....	30
Bilaga 1. Den nya kursen	37
Bilaga 2. Om funktionärsväldet inom armén och annorstädes	40
Bilaga 3. Om "smytjkan" mellan stad och landsbygd.....	43
Bilaga 4. Två generationer	46

Inledning (av Otto Mannheimer)

När Trotskij den 4 december 1923 lät publicera sin artikel ”Om funktionärsväldet inom armén och annorstädes” i partiorganet *Pravda*, och därmed inledde den serie *Pravda*-artiklar som så småningom skulle sammanställas och ges ut under titeln *Den Nya Kursen*, skedde det mot bakgrund av en långvarig social oro, en helt otillfredsställande ekonomisk situation och en häftig kamp på den politiska scenen i den unga arbetarstaten.

Med NEP – Den Nya Ekonomiska Politiken – trodde sig Lenin och hans kamrater ha tagit ett nödvändigt ”steg tillbaka” från den s.k. krigskommunismens stundtals messianska föreställningar om ett omedelbart förestående kommunistiskt paradiset. Det var nödvändigt att anpassa sig till den förändrade situationen efter inbördeskrigets slut. År 1921, då det Ryska Kommunistpartiets X:e Kongress antog propositionen om NEP, befann sig nämligen det ryska samhället på ljusårs avstånd från kommunismen i dess marxiska mening. Isolering, bottenlös fattigdom, kulturell utarmning och allmänna upplösningstendenser var de bittra realiteter kommunismens företrädare på jorden hade att brottas med. En viss anpassning till marknadsmekanismerna, det privata vinstintresset hos industriell och agrar småproduktion inom ramen för den proletära maktens dominans var en tvingande nödvändighet. Och den gav snart påtagliga resultat, särskilt inom jordbrukssektorn.

Men svårigheterna tornade snart upp sig på nytt. Den industriella produktionens ökningstakt var låg. Och det var fr.a. inom den lätta industrin som vissa framsteg uppnåddes. Den tunga industrin var ännu 1923 så gott som förlamad. Priserna på industrivaror steg snabbt utom räckhåll för konsumenterna. En allvarlig obalans rådde mellan industrisektorn och jordbrukssektorn, mellan stad och land: det var den s.k. ”saxens” tid, dvs. en tid av djupgående klyfta mellan industri- och jordbrukspriserna. Arbetarna var hårt ansträngda och på sina håll ställdes frågan om NEP egentligen inte snarare stod för Den Nya Exploateringen av Proletariatet än Den Nya Ekonomiska Politiken ...

Året 1923 kom att bevittna en kondensering av de ekonomiska och sociala motsättningarna till det politiska planet. Under juli och augusti förekom en rad ”vilda” strejker och risken för storstrejk var överhängande. Samtidigt uppträdde nya splittergrupper inom partiet, varav de viktigaste var Arbetargruppen och Arbetets Sanning. Allt detta skedde mot bakgrund av en sedan länge pågående kamp på högsta nivå, en kamp vars främsta antagonister snart kom att heta Josef Stalin och Leo Trotskij. Lenin var försatt ur spel på grund av upprepade slaganfall: han skulle komma att avlida i januari 1924.

I oktober samma år steg den politiska temperaturen ytterligare sedan fyrtiosex framstående partimedlemmar, fyrtiosex ”revolutionsgeneraler” med Isaac Deutschers ord, avgivit ett mot den politiska ledningen (det s.k. triumviratet bestående av Stalin-Kamenev-Zinovjev) starkt kritiskt uttalande. De 46 kritiserade den ekonomiska politiken och angrep den tilltagande byråkratiseringen inom stats- och partiapparaterna. Bland de 46 märktes berömdheter som industriadministratören Pjatakov, den ekonomiska teoretikern Preobrazjenskij, oktoberresningens organisatör Antonov-Ovsejenko och Koltjaks besegrare I. Smirnov.

Triumvirerna höll på att förlora kontrollen över händelseutvecklingen. De blev tvungna att manövrera med en blandning av morot och käpp. De fördömde de 46 i particellerna utan att få bukt med surrande rykten och ett utbrett missnöje. De försökte öppna en fri debatt i Moskva, men vidtog nya repressiva åtgärder när den öppna debatten på allvar började hota deras ställning. Spänningen kvarstod trots alla mått och steg. Triumvirerna såg sig i detta läge tvingade att ta ett verkligt krafttag för att avvärja den tilltagande oppositionen genom att ”riva av ett blad ur dess bok”. De initierade en Ny Kurs som skulle garantera partimedlemmarna full yttrande- och kritikfrihet och redigerade i detta syfte en resolution som fördömde ”den byråkratiska regimen inom partiet”.

Vad gjorde nu Trotskij under dessa dramatiska veckor? I själva verket var han sedan slutet av oktober ett hjälplöst offer för de vådliga följderna av en andjakt i kärmarkerna utanför Moskva: han låg till sängs, drabbad av malaria! Ändå råder det ingen tvekan om att de 46’ protest var

inspirerad, om inte initierad, av Trotskij, som under lång tid drivit en kritik av triumvirerna i en rad frågor.

Triumvirernas Nya Kurs försatte Trotskij i en svår belägenhet. Å ena sidan visste han mer än väl att deras Nya Kurs enbart kunde vara en manöver, ett sätt att utan djupare transformationer kanalisera den värsta opinionsstormen i för dem ofarliga banor. Å andra sidan var han, som politbyråledamot, bunden av en rad tidigare ställningstaganden. Trotskij hade ett visst namn om sig att vara en obeveklig ”disciplinär”, en förespråkare för militarisering av arbetet och statlig kontroll av fackföreningarna. Han hade också varit med om att anta det av Lenin föreslagna fraktionsförbudet på den X:e Kongressen år 1921. Från sin sjukbädd föreslog Trotskij vissa ändringar i triumvirernas resolutionstext, fick dem alla godkända och undertecknade resolutionen.

Trotskij vägrade emellertid trots allt att låta sig bindas av denna signatur. Dagen före undertecknandet, den 4 december, publicerade han i *Pravda* den första artikeln i sin egen artikelserie om *Den Nya Kursen*. Den 8 december, sedan Stalin uttryckligen försökt slå in en kil mellan Trotskij och de 46, skrev han sitt öppna ”brev till partimedlemmar”, vilket återfinns som första text bland bilagorna i denna broschyr.

I och med publicerandet av dessa och de övriga *Pravda*-artiklarna hade Trotskij för första gången offentligt markerat en klar skiljelinje mellan sina egna uppfattningar och triumvirernas. Här börjar Trotskijs verkliga kamp mot den stalinistiska byråkratin, en kamp han skulle föra ända till den dag år 1940 då fiendens utsända mördare i en helt annan del av världen med sin ishackle satte en blodig punkt för hans märkliga bana.

Trotskijs *Den Nya Kursen* är långt ifrån enbart ett lidelsefullt försvar för den proletära demokratin mot den byråkratiseringsprocess som hotar att strypa den. Den är också, och fr.a., en global analys av det sovjetiska övergångssamhällets utveckling och problem, en analys som äger en brännande aktualitet än idag. Genom sin sammansatthet och dynamik är texterna också utmärkta exempel på en vetenskaplighet i analysen till skillnad från stalinismens ”empiriodogmatiska” katekeser eller historicismens spekulativa utsvävningar: de innehåller en revolutionär dialektik i kritiskt arbete.

Två huvudproblem sysselsätter Trotskij i dessa texter, ett politiskt och ett ekonomiskt. På det politiska planet dominerar problemet med byråkratismen och byråkratin. På det ekonomiska planet är det problemet med industrialiseringen och planeringen av ekonomin som står i förgrunden. För Trotskij är inte dessa plan skilda åt genom någon kinesisk mur, utan står i ett intimt beroendeförhållande till varandra. Det är först när byråkratin nedkämpats och en verklig demokratisering erövrats av basen som de fundamentala ekonomiska problemen kan tänkas få en lösning. Politiken måste sättas främst! Även om ekonomin är det grundläggande, det som i sista hand avgör det socialistiska uppbyggets öde.

Om det är detta dialektiska samband mellan ekonomi och politik, denna analys av förhållandet mellan byråkratiseringen och den bristande ekonomiska planeringen och industrialiseringen som är kärnan i *Den Nya Kursen*, så innehåller den också en rad delanalyser av stort intresse, inte minst därför att många av dem utgör slående svar på en nutida sofistikerad men likväl ogrundad Trotskij-kritik.

När det t.ex. gäller hela den för Trotskij – och epoken – så centrala frågeställningen om byråkratin, innehåller *Den Nya Kursen*, ett antal avgörande teoretiska avgränsningar mot förenklade, ideologiska synsätt och han uppställer således de viktigaste elementen för en vetenskaplig teori om byråkratismen och byråkratin.

Avgränsningen sker i första hand mot två felaktiga synsätt. För det första mot ett empiricistiskt synsätt, där problemet med byråkratismen reduceras till en fråga om sekreterarhierarkier eller dåliga vanor hos ämbetsmännen: ”Det är ovärdigt en marxist att betrakta byråkratismen som summan av ämbetsmännens dåliga vanor”. Trotskij kopplar från första början byråkratismen till övriga samhällsfält. Han placerar in byråkratismen i dess förhållande till den ekonomiska utvecklingen, de sociala klasserna och den internationella revolutionens gång och söker härigenom etablera ett

djupare orsakssamband: ”Byråkratismen är, såsom bestämt system för administration av människor och ting en samhällelig företeelse. Dess djupgående orsaker ligger i samhällets heterogenitet, olika befolkningsgruppers skilda dagliga och grundläggande intressen . . .”

För det andra avgränsar sig Trotskij mot en ”historicistisk” eller ”sociologistisk” uppfattning, där byråkratin ses som ett *direkt uttryck* för en social klass utan att äga en *relativ autonomi*, en status av ”speciell social typ”, oberoende av socialt ursprung, bestämd av ett objektivt byråkratiskt system och dess sammansatta förhållande till den samhällliga helheten. För Trotskij är byråkratin varken en ny social klass eller ett direkt uttryck för en sådan. I det ryska fallet är den genom sin historia och tradition förbunden med arbetarklassen, men kan på grund av sin inneboende konservativa traditionsbundenhet, sin överdrivna pragmatism och självgodhet inte verka som drivande kraft i det socialistiska uppbygget, ett uppbygge som kräver strategisk blick, oupphörlig förnyelse och intima band med ”basen”. Ju mer oförmögen byråkratin blir att fylla sina krävande uppgifter, desto mer förstärks de byråkratiska tendenserna, och ju starkare de byråkratiska tendenserna blir, desto mer ökar *risken* för en veritabel urartning, för att byråkratin gör sig till tolk för andra sociala intressen än de proletära. I det ryska fallet gäller det fr.a. den blomstrande småproduktionens intressen.

Denna syn ligger till grund, inte bara för den specifika analysen av byråkratismen och byråkratin, utan gäller också hela analysen av de politiska strukturernas och institutionernas förhållande till det sociala fältet, till klasskampsfältet för att låna en term av N. Poulantzas. Det grundläggande för hela denna analys är just den politiska nivåns säregenhet och *relativa självständighet* i förhållande till de sociala klasserna.

Ett annat aktuellt problem Trotskij tar upp i *Den Nya Kursen* är frågan om ungdomens, särskilt den studerande ungdomens, roll i samhället och partiet. Han ser, liksom Lenin, ungdomen som en social och politisk ”barometer”, en spegel av sociala och politiska tendenser i samhället som helhet och, inte minst betydelsefullt, som en utomordentlig antibyråkratisk kraft. Dessa iakttagelser renderade honom ett för alla sanna revolutionärer gemensamt epitet: ”ungdomens förförare”!

När det, slutligen, gäller de mer specifikt ekonomiska frågorna, är *Den Nya Kursen* ett intressant exempel på en sida hos Trotskij som vanligen förbises. Icke desto mindre visar kapitlet om planerad ekonomi en djup insikt i ekonomiska frågor. Särskilt intressant är här Trotskijs resonemang kring förhållandet mellan plan och marknad, där han betonar vikten av att utnyttja båda, inom ramen för den socialistiska planeringens ledande roll och successiva underminering av marknaden, en process på mycket lång sikt.

Den Nya Kursen sätter fingret på de ömma punkterna i den unga sovjetiska arbetarstaten. Dess djupaste lärdom är den att socialismen aldrig kan byggas utan ett verkligt och oavbrutet inflytande från massornas sida, utan en proletär ekonomisk och politisk demokrati inom ramen för det socialistiska och centraliserade Rådssystemet. Ändå kom dess idéer aldrig att slå igenom i Sovjet år 1923. Trotskij förlorade, men varför? Det ligger naturligtvis helt utanför ramen för denna korta inledning att utreda den frågan. Här kan endast några korta punkter anges.

För det första sattes stöten in först efter en ödesdiger försening. I själva verket var *Den Nya Kursen* Trotskijs första offentliga angrepp på byråkratin inom partiet. I ett tidigare läge, under den avgörande XII:e Kongressen t.ex., då Trotskij med Lenins stöd kunnat tillfoga triumvirerna ett dödligt slag, förhöll han sig egendomligt passiv. Han hade ingått en kompromiss med triumvirerna. Han blev inte i tid medveten om själva byråkratiseringens omfattning: hans egen ledande roll i parti och armé avtrubbade till en början hans känslighet. Triumvirerna manövrerade dessutom oupphörligt för att minska hans inflytande och kompromettera denne ”halvmensjeviks” auktoritet. Ett faktum är att Stalin redan långt innan 1923, med Zinovjevs och Kamenevs hjälp, samlat en enorm makt inom och utom partiet. 1923 kom att bli det år då denna hans maktställning på ett avgörande sätt befästes. Fr.o.m. detta år är det reaktionen, kortsyntheten, byråkratismen, den ideologiska förflackningen av marxismen som väger över i Sovjetunionen. Byråkratin är hädanefter baktung i det ryska samhället. Och vi känner idag de ännu oöverskådliga effekterna av detta historiska bakslag: Skenrättegångar mot politiska fiender, förräderi mot den internationella

revolutionens intressen, brutala militärockupationer av ”socialistiska broderländer” vid folkliga resningar. Balansräkningen tyngs av skulder till alla stalinismens otaliga offer.

Trotskijs lidelsefulla kamp mot byråkratin från 1923 framstår, i ljuset av den efterkommande utvecklingen, som en mäktig men trots allt ensam signal att ”vrida tiden rätt igen”. Men Trotskij är inte en tragisk Hamletgestalt. Hans egen tid slog dövörat till – idag, däremot, är det tid att lyssna – och handla!

Göteborg den 23 mars 1972

Otto Mannheimer

Förord

Denna broschyr är avsevärt försenad. På grund av sjukdom har jag inte kunnat publicera den tidigare. Men när allt kommer omkring, har problemen under den tid diskussionen hittills pågått endast hunnit ställas.

Under diskussionens gång har en nästan ogenomtränglig slöja av stickande dammoln lägrat sig kring dessa problem, som berör partiets inre förhållanden och landets ekonomi. Men detta kommer att gå över. Dammolnen kommer att skingras. Tingens rätta konturer kommer att framträda. Partiets kollektiva tänkande kommer undan för undan att dra fram det väsentliga ur dessa debatter, att mogna och bli allt självsäkrare. Och på så sätt kommer partiets bas att vidgas, samtidigt som ledningen blir säkrare.

Häri ligger den objektiva betydelsen av centralkommitténs resolution om ”den nya kursen”, vilka ”backslags”-tolkningar den än är föremål för. Hela det tidigare utrensningsarbetet, förbättringarna i fråga om den politiska skolningen och den teoretiska nivån, och slutligen fastställandet av de nödvändiga kvalifikationerna för partifunktionärerna, kan endast fullbordas genom en utvidgning och intensifiering av den självständiga verksamheten inom hela partikollektivet. Ty denna verksamhet är den enda säkra garantin mot alla de faror som är förbundna med den nya ekonomiska politiken och trögheten i den europeiska revolutionen.

Men partiets nya kurs är uppenbarligen endast ett medel och inte ett mål i sig. Vi kan säga att dess betydelse för den kommande perioden helt och hållet avgörs av i vad mån den kan bidra till en lösning av vår ekonomiska huvuduppgift.

Förvaltningen av vår statliga ekonomi har av förståeliga skäl måst centraliseras. Detta fick till första resultat att de problem och meningsskiljaktigheter som rörde den centrala ekonomiska ledningen förbehölls en trång krets av personer. Partiet kunde ännu inte i sin helhet utöva ett omedelbart inflytande över de problem och grundläggande svårigheter som en planmässig styrning av den statliga ekonomin ställs inför. Inte ens den XII:e kongressen berörde faktiskt den planmässiga styrningen av statsekonomin annat än i formell mening. Det är förklaringen till att den väg och de metoder som fastställdes i kongressresolutionen hittills knappast alls tillämpats och att Centralkommittén nyligen på nytt måst ställa frågan om att verkställa den XII:e kongressens ekonomiska beslut, särskilt då dem som rör *Gosplan*¹.

Men den här gången har Centralkommitténs beslut dessutom från skilda håll mottagits med en god portion skeptiska reflexioner om *Gosplan* och den planmässiga styrningen i allmänhet. Denna skepsis innehåller ingenting av skapande tänkande, ingen teori, den saknar helt seriös inriktning. Och att denna billiga skepticism tolereras i partiet beror just på att partiets kollektiva tänkande ännu inte klart angripit problemet med en centraliserad och metodisk styrning av ekonomin. Ändå är revolutionens öde helt och hållet beroende av om denna styrning kan förverkligas på ett fruktbart sätt.

Det är först i slutkapitlet som denna broschyr tar upp problemet med den planmässiga styrningen, och den gör det på basis av ett särskilt exempel som vi inte godtyckligt valt utan som påtvingats oss av diskussionerna inom partiet. Vi får hoppas att partiet, under den kommande perioden, på ett betydligt mer konkret sätt än nu kommer att angripa dessa problem. När man från åskådarläktaren – och där befinner jag mig f.n. – tar del av den aktuella ekonomiska debatten, förefaller det som om partiet förflyttat sig ett år tillbaka i tiden för att på nytt och i en mer kritisk anda bearbeta den XII:e kongressens beslut. Härav följer att de frågor som så att säga monopoliserades av en trång krets av personer, nu i växande utsträckning börjar sysselsätta partiet i dess helhet. För min del vill jag bara råda de kamrater som arbetar med de ekonomiska frågorna att noggrant studera den XII:e kongressens debatter om industrin och på ett riktigt sätt förbinda dem med den aktuella diskussionen. Jag hoppas att inom kort kunna återkomma till dessa frågor.

¹ Den statliga planeringskommissionen

Det måste påpekas att det, i den muntliga och skriftliga partidebatten, framlagts en enorm mängd ”fakta” och information som inte har något gemensamt med verkligheten och, för att använda en förskönande omskrivning, är frukten av en tillfällig inspiration. Detta kommer att beläggas i vår broschyr. Att tillgripa sådana ”slående” medel är i grund och botten liktydigt med bristande respekt för partiet. Och enligt min uppfattning bör partiet svara på detta förfarande med en minutiös granskning av de framlagda citaten, siffrorna och fakta. För partiet är detta ett utomordentligt betydelsefullt sätt att skola massorna och sig självt.

Vårt parti är tillräckligt moget för att inte behöva ta sin tillflykt till det ”absoluta lugnet” eller den frenetiska diskussionen. En stabilare demokratisk regim inom partiet kommer att garantera att vår diskussion får den karaktär den bör ha och kommer också att klargöra att endast noggrant verifierade fakta bör framläggas för partiet. På samma sätt bör den allmänna partiopinionen ta form genom en skoningslös kritik. Fabrikscellerna bör i sin dagliga verksamhet verifiera både diskussionens fakta och slutsatser. Det skulle likaledes vara av stort värde om skolorna, till grund för sitt arbete i historia, ekonomi, statistik, hade en minutiös kontroll av de data som används i den pågående partidiskussionen och på vilka partiet imorgon och i övermorgon kommer att grunda sina beslut.

Jag upprepar: den viktigaste landvinning partiet gjort, något som måste bevaras, är att de avgörande ekonomiska frågorna, som tidigare avgjordes inom ett fåtal institutioner, nu står i centrum för partimassornas uppmärksamhet. Vi går således in i en ny period. De av diskussionen framkallade dammolnen kommer att skingras, alla felaktiga uppgifter kommer att tillbakavisas av partiets tänkande och de grundläggande frågorna rörande den ekonomiska organiseringen kommer härnäst inte att förloras ur sikte av partiet. Revolutionen kommer att vinna på det.

L. Trotskij

P.S. – Förutom de i *Pravda* publicerade artiklarna innehåller denna broschyr några nya kapitel, nämligen: *Byråkratismen och revolutionen, Tradition och revolutionär politik, ”Underskattandet” av bönderna, Planerad ekonomi*. Vad gäller de redan publicerade artiklarna, publiceras de nu på nytt utan ett ords ändring. Detta gör det möjligt för läsaren att bedöma hur monstruöst innebörden i dem förvrängts och ännu ibland förvrängs i diskussionen.

L.T.

1. Generationsfrågan inom partiet

I en av de resolutioner som antogs under diskussionerna i Moskva, klagas det över att frågan om partidemokratin försvårats genom diskussioner om förhållandet mellan generationerna, personangrepp osv. Denna klagan vittnar om en viss tankeförvirring. Personangrepp och det ömsesidiga förhållande mellan generationerna är två helt skilda saker. Att nu ta upp demokratifrågan utan att analysera medlemskåren med hänsyn till ålder och politisk ställning, vore liktydigt med att upplösa denna fråga i intet.

Det är inte av en slump som frågan om demokratin först har kommit att ställas som en fråga om förhållandet mellan de olika generationerna. Det är frukten av vårt partis samlade utveckling. Vi kan schematiskt indela historien i fyra perioder: a) ett kvartsekels förberedelser fram till oktober; b) Oktober; c) den på Oktober följande perioden; d) ”Den Nya Kursen”, dvs. den period vi nu går in i.

Trots den rikedom, sammansatthet och mångfald som perioden före Oktober uppvisar, kan vi nu konstatera att denna endast var en förberedelseperiod. Oktober gjorde det möjligt att testa partiets ideologi, organisation och medlemskader. Med Oktober menar vi den mest skärpta maktkamp-perioden, vars början vi ungefärligen kan förlägga till det ögonblick då Lenin lägger fram sina ”aprilteser” och vars slut infaller i och med själva övertagandet av statsapparaten.² Fastän denna

² Det gäller de teser som lades fram av Lenin på partikonferensen i april 1917 och som hävdade nödvändigheten att inleda en kamp om makten.

period endast varade i några månader, är den genom sitt innehåll minst lika betydelsefull som hela förberedelseperioden, vilken måste räknas i år och decennier. Oktober har inte bara givit oss en osviklig och i sitt slag unik bekräftelse på partiets storslagna förflutna, utan har själv blivit en källa till erfarenheter för framtiden. Det var genom Oktober som partiet för första gången rätt kunde värdesätta sig självt.

Maktövertagandet följdes av en snabb, ja abnorm, tillväxt av partiet, som inte endast drog till sig oskolade arbetare utan också vissa för partiandan fullständigt främmande element: funktionärer, karriärister och politikmakare. I denna kaotiska situation kunde det bevara sin bolsjevikiska natur endast tack vare det i oktober prövade gamla gardets inre diktatur. I de mer eller mindre betydelsefulla frågorna godtog de nya medlemmarna nästan oförbehållsamt den äldre generationens ledning. Karriäristerna betraktade denna foglighet som det bästa medlet att säkra sin egen ställning i partiet. Men deras planer kom på skam. Genom en sträng utrensning inom de egna leden kunde partiet göra sig kvitt dessa personer. Medlemsantalet minskade, men medvetenhetsnivån höjdes. Denna självprövning, denna rening medförde att partiet för första gången efter oktober kände sig som ett kollektiv, vilket inte endast hade till uppgift att låta sig ledas av det gamla gardet, utan också självt måste utreda och besluta i de väsentliga politiska frågorna. I denna mening utgör utrensningen och den därtill kopplade kritiska perioden i viss mån en förberedelse inför den djupa omvandling som nu pågår i partiet och förmodligen kommer att gå till dess annaler som "Den Nya Kursen".

Här måste vi klargöra en sak: grunden för de nuvarande meningsskiljaktigheterna och problemen ligger inte däri att "sekreterarna" förhävt sig på vissa punkter och därför måste föras tillbaka till ordningen, utan däri att partiet i sin helhet står inför en övergång till ett högre historiskt stadium. Den stora massan av kommunister tycks säga till ledarna: "Kamrater, ni har den erfarenhet från tiden före Oktober som de flesta av oss saknar, men under er ledning har vi efter Oktober skaffat oss en rik erfarenhet vilken blir alltmer betydelsefull. Och vi vill inte nöja oss med att stå under er ledning, vi vill tillsammans med er skapa en ledning för proletariatet. Detta vill vi inte endast därför att det är vår rättighet, utan också därför att det är en nödvändig förutsättning för arbetarklassens framåtskridande. Utan den erfarenhet som vi i basen tillägnat oss, en erfarenhet som inte bara bör noteras inom de ledande kretsarna, utan som vi själva bör föra in i partiets liv, kommer den ledande apparaten att byråkratiseras och vi, vanliga medlemmar, att känna oss otillräckligt ideologiskt rustade inför de partilösa."

Den nuvarande omvandlingen är som sagt ett resultat av hela den tidigare utvecklingen. Den har under lång tid förberetts av till en början omärkliga molekylära förlopp i partiets liv och medvetande. Marknadskrisen innebar en kraftig impuls till kritiskt tänkande. Partiet ruskades om av de förestående tyska händelserna. Det var just i detta ögonblick som det med ovanlig klarhet framgick att partiet liksom levde i två skilda våningsplan: övervåningen, där det beslutas, och undervåningen där det tas del av besluten. Icke desto mindre uppsköts den kritiska granskningen av läget inom partiet på grund av det spända inväntandet av vad som tycktes vara en förestående kraftmätning i Tyskland. När det visade sig att denna kraftmätning till följd av omständigheterna skulle komma att fördröjas, ställde partiet frågan om "Den Nya Kursen" på dagordningen.

Som så ofta i historien är det just under de senaste månaderna som apparaten visat sina mest negativa och olidliga drag: isolering från massorna, byråkratisk självtillräcklighet, totalt förakt för partiets sinnesstämning, tankar och behov. I sin byråkratiska tröghet avvisade den med fientlig våldsamt försöken att på dagordningen ställa frågan om en kritisk granskning av förhållandena inom partiet.

Det här innebär naturligtvis inte att den uteslutande skulle bestå av byråkratiserade element, eller, än mindre, av notoriska och oförbätterliga byråkrater. Den nuvarande kritiska perioden, vars mening de kommer att tillägna sig, kommer att lära majoriteten av dem en hel del och få dem att upphöra med merparten av sina misstag. Den ideologiska och organiska omgruppering som den nuvarande omvandlingsperioden kommer att framkalla, kommer till sist att visa sig hälsosam för majoriteten av kommunisterna såväl som för apparaten. Men inom denna hade byråkratismen nått

en verkligt oroande omfattning vid den nuvarande krisens början. Och det är detta som ger den nuvarande ideologiska omgrupperingen en så tillspetsad karaktär att den ger upphov till rättmätig fruktan.

Om man således för en två, tre veckor sedan så mycket som nämnde byråkratismen inom apparaten och kommittéernas och sekreterarnas överdrivna maktställning, mottogs detta av dem som i de centrala och lokala organisationerna var ansvariga för "den gamla kursen" med axelryckningar eller upprörda protester. Nomineringarna som system? Rena fantasierna! Formalism, byråkratism? Uppfinningar av oppositionen enbart för opponerandets egen skull osv. Dessa kamrater märkte i all sin uppriktighet inte den byråkratiska fara de själva representerade. Det är först under trycket från basen som de så smått börjat erkänna att det faktiskt existerade en del uttryck för byråkratism men endast i vissa regioner och distrikt och att det f.ö. endast rörde sig om en praktisk avvikelse från den rätta linjen osv. Enligt dem var byråkratismen ingenting annat än en kvarleva från krigsperioden, dvs. en företeelse på väg att dö ut. Det behöver inte påpekas hur grundfalska dessa föreställningar och förklaringar är.

Byråkratismen är inget tillfälligt drag inom vissa landsortsorganisationer utan ett allmänt fenomen. Den fortplantas inte från distriktet till den centrala organisationen via den regionala organisationen, utan rör sig snarare från den centrala organisationen till distriktet via den regionala organisationen. Den är på intet sätt en "kvarleva" från krigsperioden; den är ett resultat av att man till partiet överfört administrativa metoder och tillvägagångssätt som ackumulerats under de senaste åren. Vilka överdrivna former krigsperiodens byråkratism än kunde anta, var den en barnlek jämfört med den nuvarande byråkratismen som utvecklats i fredstid, då apparaten, trots den ideologiska tillväxten i partiet, envist fortsatt att tänka och bestämma för detta.

Härav följer att centralkommitténs resolution angående partiets organisering från principiella utgångspunkter har en enorm betydelse, vilket partiet klart måste inse. Det vore verkligen ovärdigt att inta ståndpunkten att de fattade besluten inskränker sig till tekniska förändringar inom organisationen eller blott och bart krav på att sekreterarna och kommittéerna skall visa en högre grad av "mildhet" och "omtanke" gentemot massorna. *CK:s resolution talar om en "ny kurs"*. Partiet står inför en ny period i sin utveckling. Det är givetvis inte tal om att bryta med bolsjevismens organisationsprinciper, något som insinueras från olika håll, utan att tillämpa dem på ett nytt stadium av partiets utveckling. Framför allt gäller det att skapa ett sundare förhållande mellan de äldre kadreerna och majoriteten av medlemmarna som tillkommit efter Oktober.

Teoretisk skolning, revolutionär uthållighet och politisk erfarenhet utgör vårt grundkapital, vilket fr.a. bärs upp av de äldre partikadreerna. Å andra sidan är partiet väsentligen en demokratisk organisation, dvs. ett kollektiv som genom samtliga medlemmars tanke och vilja utformar sin färdriktning. Det står helt klart att partiet i den komplicerade situationen omedelbart efter Oktober gynnades av att på alla sätt utnyttja den äldre generationens samlade erfarenheter, en generation åt vilken det anförtrodde de viktigaste posterna i organisationen.

Detta sakernas tillstånd har resulterat i att den äldre generationen, i sin partiledarroll uppslukats av de administrativa frågorna och tagit för vana att tänka och besluta för partiet. Åt massan av kommunister har de rent bokliga, pedagogiska metoder till övers för deltagande i det politiska livet: elementära politiska grundkurser, kunskapstest för dess medlemmar, partiskolor osv. Härav följer en byråkratism i apparaten, dess isolering från massorna, dess avskilda interna liv, kort sagt alla de drag som utgör den djupt negativa sidan av den gamla kursen. Det faktum att partiet lever i två skilda våningsplan medför betydande risker, vilket jag påpekat i mitt brev om de äldre och de unga. (Med "unga" menar jag naturligtvis inte enbart studenterna utan hela den generation som kommit till partiet efter Oktober, i första hand fabrikscellerna.)

Hur yttrade sig den alltmer påtagliga olusten i partiet? Däri att majoriteten av dess medlemmar sade eller kände: "Bortsett från om apparaten fattar riktiga eller felaktiga beslut, kvarstår det faktum att den alltför ofta tänker och beslutar utan oss och i vårt namn. När vi råkar visa bristande förståelse, tvivel, uttrycka en invändning, komma med kritik, återför man oss till ordningen och åberopar sig

på disciplinen; för det mesta anklagar man oss för obstruktion eller t.o.m. för fraktionsmakeri. Vi är djupt hängivna partiet och beredda att uppge allt för det. Men vi vill aktivt och medvetet delta i utarbetandet av dess ställningstaganden och handlingslinje.” De första yttringarna av denna sinnesstämning passerade tydligen obemärkta förbi den ledande apparaten, som inte tog någon notis om dem. Och detta har varit en av de främsta anledningarna till de partifientliga grupperingarna, vars betydelse visserligen inte får överdrivas, men vars vikt vi inte heller får nonchalera. De bör tjäna som varnande exempel för oss.

Den stora faran med den gamla kursen, som är frukten av allmänna historiska orsaker såväl som av våra särskilda fel, ligger däri att apparaten visar en tilltagande tendens att ställa några tusental ledande kadrer mot resten av massorna, som för dem endast framstår som ett handlingsobjekt. Om denna regim kvarstod, skulle den i längden kunna framprovocera en urartning av partiet vid dess båda poler, dvs. bland de unga å ena sidan och den ledande kadern å den andra. Vad gäller partiets proletära bas, fabrikscellerna, studenterna osv., är faran uppenbar. Många kommunister kan, på grund av att de inte upplever sig delta aktivt i partiets allmänna verksamhet, komma att söka ersättning i olika slag av grupperingar och fraktioner. Det är i denna mening vi talat om den symptomatiska betydelsen av grupper som ”arbetargruppen”.

Men riskerna med denna regim, som suttit alltför länge och för partiet blivit liktydig med byråkratism, är inte mindre vid den andra polen. Det vore löjväckande att inte förstå eller vägra inse att den i CK-resolutionen formulerade anklagelsen för byråkratism riktas mot partikadern. Det är inte fråga om enstaka praktiska avvikelser från ideallinjen, utan om helhetsbilden av apparatens politik, dess byråkratiska tendens. Riskerar byråkratismen att leda till urartning? Man måste vara blind för att förneka det. I sin gradvisa utveckling hotar byråkratiseringen att avskilja ledarna från massan, få dem att uteslutande koncentrera sig på administrativa problem och nomineringsfrågor, inskränka deras horisont, försvaga deras revolutionära anda, dvs. framkalla en mer eller mindre opportunistisk urartning av det gamla gardet, eller i varje fall en avsevärd del av det. Dessa processer utvecklas långsamt och nästan omärkligt, men uppenbarar sig bryskt. För att uppfatta denna varning, vilken grundar sig på objektiva marxistiska förutsägelser, som ”en skymf”, ett ”attentat” osv. krävs sannerligen en byråkrats överkänslighet och arrogans.

Men hur stor är den *verkliga* risken för en sådan urartning? Att partiet förstätt eller känt denna fara och försökt råda bot på den – vilket var av speciell betydelse för genomdrivandet av central-kommittéresolutionen – vittnar om dess djupa vitalitet och uppenbarar de mäktiga källor av motgift mot det byråkratiska giftet det förfogar över. Häri ligger den huvudsakliga garantin för dess bevarande som revolutionärt parti. Men om den gamla kursen försökte upprätthålla sitt välde genom att sluta leden, genomföra ett alltmer konstlat urval och sprida hotelser, kort sagt genom tillväggångssätt som vittnar om misstro mot partiet, skulle den verkliga faran för urartning av en avsevärd del av kadern oundvikligen öka.

Partiet kan inte leva endast på det förflutnas kapital. Det förflutna har gjort nog med att förbereda nuet. Men nuet måste ideologiskt och praktiskt befinna sig i nivå med det förflutna för att förbereda framtiden. Den aktuella uppgiften består i att överflytta verksamhetens centrum mot basen.

Men, kanske någon säger, denna förflyttning av tyngdpunkten kan inte genomföras i ett slag; partiet kan inte ”arkivera” den äldre generationen och omedelbart börja leva på ett nytt sätt. Det är knappast befogat att uppehålla sig vid detta enfaldigt demagogiska argument. Att arkivera den äldre generationen vore rena galenskapen. Vad som krävs är att denna äldre generation ändrar sin inställning och härigenom för framtiden tillförsäkras sig ett avgörande inflytande över hela den självständiga partiverksamheten. Den måste betrakta ”Den Nya Kursen” inte som en manöver, en diplomatisk procedur eller en tillfällig eftergift, utan som en ny fas i partiets politiska utveckling till förmån för den ledande generationen och hela partiet.

2. Partiets sociala sammansättning

Partiets inre kris inskränker sig naturligtvis inte till en generationsfråga. I en vidare, historisk, mening, bestäms dess lösning av partiets sociala sammansättning och, i synnerhet, av den andel fabriksceller, industriproletärer, det innefattar.

Vad som främst sysselsatte arbetarklassen efter maktövertagandet var skapandet av en statsapparat (inklusive armén, de ekonomiska styrorganen osv.). Men arbetarnas deltagande i de statliga, kooperativa och övriga apparaterna medförde en försvagning av fabrikscellerna och en alltför snabb ökning av partifunktionärerna, antingen dessa var av proletärt ursprung eller ej. Häri ligger det motsägelsefulla i situationen. Man kan komma ur den endast genom betydande ekonomiska framsteg, en stark stimulans åt industrinäringen och ett ständigt inflöde av manuella arbetare till partiet.

Hur snabb kommer denna grundläggande process att bli, vilka upp- och nedgångar kommer den att genomgå? Det är svårt att förutsäga det nu. På nuvarande ekonomiska utvecklingsstadium måste vi naturligtvis göra allt för att attrahera största möjliga antal arbetare från verkstadsgolvet till partiet. Men det är endast möjligt att mera djupgående förändra partiets medlemskår (så att exempelvis fabrikscellerna kommer att utgöra två tredjedelar av det totala antalet) mycket långsamt och bara under påtagliga ekonomiska framsteg. I varje fall måste vi se fram emot en mycket lång period under vilken de mest erfarna och aktiva partimedlemmarna (givetvis inklusive de med proletärt ursprung) kommer att sysselsättas på olika poster inom den statliga, fackliga eller kooperativa apparaten och inom partiet. Och detta faktum innebär i sig självt en fara, ty det är en av källorna till byråkratismen.

Ungdomens fostran intar och kommer att inta en utomordentligt betydelsefull plats i partiet. Genom att på våra arbetarfakulteter, våra universitet och institut för högre utbildning utbilda en ny intellektuell grupp, som innefattar en betydande andel kommunister, avskiljer vi de unga proletära elementen från fabriken, inte bara under själva studietiden, utan i allmänhet för hela livet: högskoleungdomen av arbetarursprung i kommer troligen i sin helhet att sugas upp av industri-, stats- eller partiapparaten. Sådan är den andra faktor som sätter partiets jämvikt ur spel till förfång för dess basceller, fabrikskärnorna.

Frågan om huruvida kommunisten har ett proletärt, intellektuellt eller annat ursprung spelar naturligtvis en viss roll. Under den direkt på revolutionen följande perioden tycktes frågan om yrket före Oktober t.o.m. vara av avgörande betydelse. Och utnämmandet av arbetare till den ena eller andra sovjetfunktionen tycktes då vara en provisorisk åtgärd. För närvarande sker en djupgående förändring i detta avseende. Det råder inget tvivel om att ordförandena i regionskommittéerna eller distriktskommisarierna, oberoende av socialt ursprung, representerar en bestämd social typ, bortsett från deras individuella ursprung. Under dessa sex år har det, inom den sovjetiska regimen, uppstått relativt stabila sociala grupperingar.

För närvarande och för en ganska lång period framåt, sugs alltså en avsevärd del av partiet, representerad av de bäst skalade kommunisterna, upp i de olika apparaterna för civil, militär, ekonomisk osv. ledning och förvaltning. En andra, likaledes betydelsefull del, bedriver sina studier. En tredje del finns utspridd på landsbygden, där den ägnar sig åt jordbruk. Endast den fjärde kategorin (som idag representerar mindre än en sjättedel av medlemsantalet) består av arbetare på verkstadsgolvet. Det är uppenbart att partiapparaternas utveckling och den häri inneboende byråkratiseringen inte kan ha framkallats av fabrikscellerna, som sammanlänkas via apparaten, utan av alla de övriga funktioner partiet utövar via de statliga apparaterna för förvaltning, ekonomisk styrning, militärbefäl, utbildning. M.a.o. ligger grunden för byråkratiseringen i den växande koncentrationen av partiets uppmärksamhet och energi på de statliga institutionerna och apparaterna och den långsamma utvecklingstakten inom industrin.

Detta sakernas tillstånd bör vara tillräckligt för att vi skall bli fullt medvetna om riskerna för en byråkratisk urartning bland partikadrerna. Det vore ren fetischism att anse att de, enbart för att de genomgått världens förnämligaste revolutionära skola, skulle vara garanterat skyddade mot varje

risk för ideologisk inskränkthet och opportunistisk urartning. Människorna skapar historien, men de skapar den inte alltid medvetet, inte ens sin egen. Frågan kommer i sista hand att avgöras av två stora faktorer av internationell betydelse: den europeiska revolutionens gång och takten i vår ekonomiska utveckling. Men att fatalistiskt hänskjuta allt ansvar på dessa objektiva faktorer vore ett misstag av samma slag som att söka garantier endast i en från det förflutna nedärvd subjektiv radikalism. I en och samma revolutionära situation och under liknande internationella betingelser, kommer partiet att kunna motstå de upplösande tendenserna mer eller mindre bra allt efter den grad av medvetenhet om riskerna det besitter och den kraft det lägger ned på att bekämpa dem.

Det är tydligt att den heterogena sociala sammansättningen i partiet, långt ifrån att försvaga den gamla kursens negativa sidor, förstärker dem till ytterlighet. Det enda sättet att segra över korporatismen, funktionärernas kastmentalitet, är att förverkliga demokratin. Genom att bevara "lugnet" söndrar byråkratismen partiet och riktar slag mot både fabrikscellerna, de ekonomiska arbetarna, militärerna och skolungdomen, även om det sker i olika hög grad.

Som vi sett reagerar den senare särskilt kraftigt mot byråkratismen. Och det var inte utan anledning Lenin föreslog brett upplagda appeller till studenterna som medel att bekämpa byråkratismen. Genom sin sociala sammansättning och sina förbindelser, återspeglar den studerande ungdomen samtliga sociala grupper i partiet såväl som deras stämningar. Dess känslighet och hetta driver den att omedelbart ge aktiv form åt dessa stämningar. Eftersom den studerar, söker den förklaringar och generaliseringar. Det innebär inte att alla dess handlingar och stämningar återger sunda tendenser. Om det förhöll sig på det sättet, skulle det betyda – vilket inte är fallet – antingen att allt är som det skall i partiet, eller att ungdomen inte längre är en återspeglning av partiet.

I princip är det riktigt att säga att det är fabrikscellerna, och inte utbildningsinstitutionerna, som är vår bas. Men genom att säga att ungdomen är vår barometer tilldelar vi inte dess politiska yttringar ett väsentligt utan ett symptomatiskt värde. Barometern skapar inte vädret, den nöjer sig med att registrera det. I politiken utbildas väderleken i klassernas djup och på de områden där dessa kommer i kontakt med varandra. Fabrikscellerna skapar en för oss väsentlig direktförbindelse mellan partiet och industriarbetarklassen. Cellerna på landsbygden skapar en mycket svagare förbindelse mellan partiet och bönderna. Det är huvudsakligen genom de militära cellerna, vilka befinner sig i en särskild situation, som vi håller kontakten med dessa. Vad gäller den studerande ungdomen, som rekryteras från alla skikt och lager i sovjetsamhället, återger den genom sin brokiga sammansättning alla våra brister och kvaliteter och det vore en dumhet att inte ägna den högsta grad av uppmärksamhet åt dess sinnesstämningar. Dessutom är en avsevärd del av våra nya studenter kommunister med en förhållandevis betydelsefull revolutionär erfarenhet. Och det mest obstinata "apparat"-folket begår ett stort misstag då de negligerar ungdomen, som är vårt medel att testa oss själva, vår framtida avlösning och som hör framtiden till.

Men låt oss återgå till frågan om de olikartade partigrupperna, vilka skiljs åt genom sina funktioner i staten. Tillåt oss upprepa att partibyråkratismen inte är en kvarleva från en tidigare period, en kvarleva på väg att försvinna; tvärtom är den en i huvudsak ny yttring som härrör ur partiets nya uppgifter, nya funktioner, nya svårigheter och nya misstag.

Proletariatet förverkligar sin diktatur i sovjetstaten. Det kommunistiska partiet är proletariatets, och härigenom dess stats, ledande parti. Det hela är en fråga om att förverkliga denna ledning utan att köra fast i statens byråkratiska apparat och därmed utsätta sig för en byråkratisk urartning.

Kommunisterna är olikmässigt grupperade i stat och parti. I den förra ställs de i ett hierarkiskt förhållande till varandra och till de partilösa. I partiet är de alla lika när det gäller att bestämma partiets uppgifter och grundläggande arbetsmetoder. Kommunisterna arbetar på verkstadsgolvet, ingår i fabrikskommittéerna, förvaltar företagen, trusterna, fackföreningarna, leder Folkhushållningsrådet osv. När partiet utövar sin ledning över ekonomin tar det och bör det ta hänsyn till erfarenheten, iakttagelserna och åsikterna hos alla dess medlemmar, vilka befinner sig på den ekonomiska förvaltningens olika trappsteg. Den väsentliga och ojämförliga fördelen med vårt parti består i att det i varje ögonblick kan betrakta industrin med den kommunistiska svarvarens, den

kommunistiska specialistens, den kommunistiska direktörens och den kommunistiska handelsmannens ögon och sammangjuta dessa varandra ömsesidigt kompletterande erfarenheter, smida fram resultatet och på så sätt fatta beslut om sin linje för ledningen av ekonomin i allmänhet och varje företag i synnerhet.

Det är uppenbart att denna ledning endast är möjlig att förverkliga på basis av en levande och aktiv demokrati inom partiet. När däremot "apparatus" metoder får råda, övergår ledningen från partiet till dess förvaltande och verkställande organ (kommitté, byrå, sekreterare osv.). I och med att denna regim stärker sina positioner, koncentreras alla ärenden till en liten grupp, ibland en enda sekreterare, som tillsätter, avsätter, ger direktiv, vidtar sanktioner osv.

Med en sådan ledning hamnar partiets mest överlägsna drag, dess mångfaldiga kollektiva erfarenhet, i bakgrunden. Ledningen antar en rent organisatorisk karaktär och urartar ofta till ordergivning och petighet. Partiapparaten ägnar sig alltmer i detalj åt sovjetapparatusens uppgifter, lever med i dess dagliga bekymmer, låter sig alltmer influeras av den och ser snart inte skogen för bara träd.

Om partiorganisationen som kollektiv alltid är rikare i erfarenhet än varje organ inom den statliga apparaten, kan detsamma inte sägas om den enskilde funktionären. Det vore verkligen naivt att tro att en sekreterare, till följd av sin titel, i sig kan sammanfatta alla kunskaper och all kompetens som är nödvändig för att kunna ge ledning åt sin organisation. I verkligheten skapar han sig en hjälpapparat med byråkratiska sektioner och byråkratisk information, och denna apparat, som för honom i nära kontakt med sovjetapparatusen, ställer honom vid sidan av partiets liv. Och medan han tror sig påverka andra, är det han själv som påverkas av den egna apparaten.

Hela den dagliga byråkratiska praktiken inom sovjetstaten nästlar sig in i partiapparatusen och inför där en byråkratism. Partiet som kollektiv känner inte sin ledning, ty det förverkligar den inte. Härav följer ett missnöje eller en oförståelse, även i de fall då ledningen handlar riktigt. Men denna ledning kan endast fortsätta på en riktig linje om den upphör att splittra upp sig på en mängd futtiga detaljer och istället antar en systematisk, rationell och kollektiv karaktär. Byråkratismen bryter alltså inte bara ned partiets inre sammanhållning, utan försvagar också dess påverkan på statsapparatusen. Detta uppmärksammas eller förstås sällan av dem som mest högljutt talar om partiets ledande roll i sovjetstaten.

3. Grupper och fraktionsbildningar

Frågan om grupperingar och fraktioner i partiet har blivit det centrala debatterat. Med tanke på dess inneboende betydelse och den brännande aktualitet den fått kräver den en ytterst klar behandling. Dock inträffar det ofta att den ställs på ett felaktigt sätt.

Vårt parti är det enda som finns i landet och, under nuvarande fas av diktaturen, skulle det inte kunna vara annorlunda. De olika behoven hos arbetarklassen, bönderna, statsapparatusen och dess kårverkar på vårt parti, genom vilket de söker ett politiskt utlopp. Den nuvarande periodens inneboende svårigheter, de övergående intresseskillnaderna mellan de olika skikten inom proletariatet eller mellan proletariatet och bönderna påverkar partiet via dess arbetar- och bondeceller, statsapparatusen, den studerande ungdomen. Åsiktsnyanser och tillfälliga meningsskiljaktigheter kan uttrycka ett avlägset tryck från bestämda sociala intressen och, i vissa fall, omvandlas till stabila grupperingar; dessa kan i sin tur förr eller senare anta formen av organiserade fraktioner, som i sin opposition mot resten av partiet i än högre grad kommer att utsättas för det yttre trycket. Detta är en logisk utveckling av grupperingarna under en period då det kommunistiska partiet måste monopolisera ledningen av det politiska livet.

Vilka blir konsekvenserna av detta? Skall fraktioner undvikas får det inte finnas några permanenta grupperingar. Skall permanenta grupperingar undvikas får det inte finnas några tillfälliga grupperingar. För att slutligen undvika tillfälliga grupperingar får det inte finnas några åsiktskillnader, ty där det finns två olika åsikter sker oundvikligen en gruppbildning. Men hur skall man, å andra

sidan, undvika åsiktsskillnader i ett parti på en halv miljon människor, som leder landet under ytterst komplicerade och knappa omständigheter? Detta är den väsentliga motsättning som kännetecknar själva det läge i vilket den proletära diktaturens parti befinner sig och vilket omöjligt kan undgå enbart medelst rent formella procedurer.

Den ”gamla kursens” anhängare, vilka röstar för CK-resolutionen i övertygelsen att allt kommer att förbli vid det gamla, resonerar ungefär på följande sätt: Se bara, knappt har vi lyft på locket till vår apparat förrän tendenser till alla slags grupperingar gör sig gällande i partiet; vi måste snabbt lägga på locket och täppa till grytan ordentligt. Det är denna kortsynta visdom som präglar en mängd föredrag och artiklar ”mot fraktionsmakeriet”. Innerst inne anser apparat-folket att CK-resolutionen är antingen ett politiskt misstag som måste neutraliseras eller också en manöver att utnyttja. Enligt min mening misstar de sig storligen. Och om någon taktik kan verka upplösande på partiet, så är det när folk fasthåller vid den gamla inriktningen, samtidigt som de låtsas acceptera och respektera den nya.

Det är oundvikligen genom motsättningar och meningsskiljaktigheter som partiets allmänna mening utformas. Att förlägga denna process uteslutande till apparaten, som sedan får i uppgift att förse partiet med frukterna av sitt arbete i form av direktiv, order osv., det är liktydigt med att ideologiskt och politiskt sterilisera partiet. Att dra in hela partiet i utarbetandet och antagandet av resolutioner, det är detsamma som att gynna uppkomsten av tillfälliga ideologiska grupperingar, vilka hotar att omvandlas till varaktiga grupper, ja t.o.m. till fraktioner. Vad bör göras? Kanske finns det ingen lösning? *Är det möjligt att det för partiet inte finns något mellanting mellan ”lugnets” regim och en uppsplittring i fraktioner?* Nej, ty det finns en sådan linje, och det är ledningens uppgift att var gång det är nödvändigt och särskilt vid vändpunkterna finna denna linje som svarar mot det verkliga läget i ett givet ögonblick.

CK-resolutionen säger klart och tydligt att den byråkratiska regimen är en av orsakerna till fraktionsverksamheten. Det är en sanning som knappt behöver bevisas längre. Den ”gamla kursen” befann sig verkligen långt från demokratin, och ändå kunde den inte i högre grad befria partiet från illegala fraktioner än den nuvarande stormiga debatten som, det får inte döljas, kan leda till uppkomsten av provisoriska eller varaktiga grupperingar. *För att undvika detta måste partiets ledande organ lyssna till massornas röst, inte betrakta varje kritik som en yttring av fraktionsmentalitet och härigenom driva samvetsgranna och disciplinerade kommunister till systematisk tystnad eller fraktionsbildning.*

Men detta är varken mer eller mindre än ett rättfärdigande av Mjaznikov³ och hans anhängare – kommer byråkraterna att säga. Varför då? För det första är den mening vi just understrukt endast ett utdrag ur CK-resolutionens text. För övrigt, när blev en *förklaring* lika med ett *rättfärdigande*? Att säga att en böld är resultatet av bristande blodcirkulation till följd av otillräcklig syretillförsel är inte detsamma som att ”rättfärdiga” bölden och betrakta den som en normal del av den mänskliga organismen. Den enda slutsats man kan dra är att bölden måste skäras upp, såret desinficeras och fr.a. fönstret öppnas för att den friska luften skall kunna förse blodet med tillräckliga mängder syre. Men det värsta är att den ”gamla kursens” mest militanta flygel är övertygad om att CK-resolutionen är felaktig, särskilt i avsnittet om byråkratismen som källa till fraktionerna. Och att den inte vidgår det öppret beror endast på formella skäl, något som väl passar in i dess mentalitet som är full av den formalism som är byråkratismens mest karaktäristiska egenskap.

Det är ovedersägligt att fraktionerna är ett gissel i nuvarande situation och att grupperingarna, även om de är tillfälliga, kan omvandlas till fraktioner. Men som erfarenheten visar är det ingalunda tillräckligt att deklarerat att grupperingarna och fraktionerna är ett ont för att förhindra deras uppkomst. Detta kan endast uppnås genom en riktig politik, en politik som är anpassad till det verkliga läget.

³ Partimedlem under lång tid. Utesluten 1922 till följd av sina syndikalistiska tendenser.

Vi behöver bara studera vårt partis historia, om så bara under revolutionen, dvs. under den period då uppkomsten av fraktioner är särskilt farlig, för att inse att kampen mot denna fara inte kan inskränka sig till formella fördömanden och förbud.

Det var på hösten 1917 som en fruktansvärd oenighet uppstod i partiet på den avgörande frågan om maktövertagandet. Händelseutvecklingens rasande takt gav denna oenighet en ytterlig skärpa, vilket så gott som omedelbart ledde till en fraktionsbildning. Kanske utan att vilja det gick motståndarna till den våldsamma resningen i block med element som stod utanför partiet, publicerade sina deklARATIONER i utanförstående organ osv.⁴ I detta ögonblick hängde partiets enhet på ett hår. Hur skulle en splittring kunna undvikas? Endast genom en snabb utveckling och en gynnsam utgång av situationen. En splittring hade oundvikligen kommit till stånd om händelserna dragit ut på tiden eller, i än högre grad, om resningen slutat i nederlag. Under CK-majoritetens fasta ledning gick partiet, över huvudet på oppositionen, till våldsam offensiv, makten erövrades och den kvantitativt obetydliga men kvalitativt mycket starka oppositionen antog Oktober-plattformen. Här besegrades fraktionen och splittringsfaran inte av formella beslut på basis av stadgarna, utan av den revolutionära handlingen.

Den andra stora oenigheten uppkom i samband med Brest-Litovsk freden. Anhängarna av det revolutionära kriget⁵ utbildade då en verklig fraktion med eget centralorgan.⁶ Hur mycket sanning det ligger i den aktuella historien om att Bucharin vid ett tillfälle stod i beredskap att arrestera regeringen Lenin vill jag låta vara osagt. I varje fall utgjorde existensen av en kommunistisk vänsterfraktion en ytterst allvarlig fara för partiets enighet. Att då genomdriva en splittring hade inte varit svårt och krävde inte från ledningens sida ... någon större intelligens: det hade varit tillräckligt att utfärda förbud mot den kommunistiska vänsterfraktionen. Icke desto mindre tillgrip partiet en mer sammansatt metodik. Det föredrog att diskutera, förklara, låta erfarenheterna övertyga och för tillfället förlika sig med den hotfulla abnormitet som en i dess mitt organiserad fraktion utgjorde.

Frågan om den militära organiseringen framkallade likaledes en ganska stark och envis fraktion, som motsatte sig skapandet av en reguljär armé med centraliserad militärapparat, specialister osv. Vid dessa tillfällen var striden ytterligt häftig. Men liksom i Oktober avgjordes frågan av erfarenheten: genom kriget självt. Vissa förbiseenden och överdrifter i den officiella militära politiken korrigerades under oppositionens tryck, och detta var inte till skada för, utan gynnade, en centraliserad organisering av den reguljära armén. Vad gäller oppositionen föll den gradvis sönder. Ett stort antal av dess mest aktiva representanter deltog i organiserandet av armén, där de ofta besatte betydelsefulla poster.

Klart definierade grupper utbildades under den minnesvärda diskussionen om fackföreningarna.⁷ När det nu är möjligt att i ett slag överblicka hela denna period och belysa den i ljuset av de senaste erfarenheterna, kan vi konstatera att diskussionen inte rörde sig om fackföreningarna, inte ens om arbetardemokratien. Vad dessa dispyter uttryckte var en djup känsla av obehag i partiet, en känsla som hade sin grund i att krigskommunismens ekonomiska regim dragit ut alltför länge på tiden. Landets hela ekonomiska organism satt som i ett skruvstäd. Diskussionen om fackföreningarnas roll och arbetardemokratien överskyldde ett sökande efter en ny ekonomisk väg. Lösningen fann man i eliminerandet av livsmedelsrekvisitionen och sädesmonopolet och i den statliga industrins gradvisa befrielse från den centrala ekonomiska ledningens tyranni. Dessa historiska beslut fattades enhälligt

⁴ De främsta oppositionsmännen var: Zinovjev, Kamenev, Rykov, Nogin, Miljutin, Sjljapnikov, Rjazanov, Larin, Losovskij osv.

⁵ De viktigaste var: Bucharin, Radek, Krestinskij, Ossinskij, Saprionov, Jakovlev, M. Pokrovskij, V. Maximovskij, V. Smirnov, Pjatakov, Preobrazjenskij, Sjeverdin, Safarov, Stukov.

⁶ Som bekant accepterade inte Trotskij denna fraktions ståndpunkter. Innan han anslöt sig till Lenins ståndpunkt, försvarade han den berömda formuleringen: *Varken krig eller fred*.

⁷ Från november 1920 (5:e fackföreningskongressen) till mars 1921 (10:e partikongressen). Centralkommittén delade sig i två läger, det ena på åtta medlemmar där Lenin ingick; det andra på sju medlemmar: Trotskij, Bucharin, Dzerzjinskij, Andrejev, Krestinskij, Preobrazjenskij och Serebrjakov. Kongressen röstade för den av Lenin inspirerade resolutionen.

och kom att fullständigt överskugga fackföreningsdebatten, desto mer som fackföreningarnas roll, i och med inrättandet av NEP, kom i en helt annan dager och det några månader senare blev nödvändigt att radikalt modifiera resolutionen om fackföreningarna.

Den mest varaktiga och, i vissa avseenden, farligaste grupperingen var ”arbetaroppositionen”.⁸ Den återgav på ett deformerat plan krigskommunismens motsättningar, vissa misstag från partiets sida och även de väsentliga objektiva svårigheterna i den socialistiska organiseringen. Men inte heller denna gång inskränkte vi oss till ett formellt förbud. I fråga om demokratin fattades formella beslut och i fråga om utrensningarna vidtog vi effektiva och ytterst viktiga åtgärder, vilket tillfredsställde det som var riktigt och sunt i ”arbetaroppositionens” kritik och krav. Och huvudsaken är att tack vare de ekonomiska beslut och åtgärder som partiet antog och som ledde till att meningsskiljaktigheterna och grupperingarna försvann, så kunde den X:e kongressen formellt förbjuda bildandet av fraktioner och samtidigt ha anledning att tro att dess beslut inte skulle förbli en död bokstav. Men som erfarenheten och sunt politiskt förnuft visar, innebar uppenbarligen detta förbud i sig självt ingen absolut eller ens seriös garanti mot uppkomsten av nya ideologiska eller organiska grupperingar. Den väsentliga garantin är i detta fall att utöva en riktig ledning, att uppmärksamma ögonblickets behov, vilka återspeglas i partiet, att vara smidig i apparaten och inte förlama utan organisera partiets initiativ och inte frukta kritik eller försöka hindra den under hänvisning till fraktionsspöket. Den X:e kongressens beslut om förbud mot fraktioner kan endast fungera som stöd; i sig självt är det ingen nyckel till alla interna svårigheter. Det vore ”organisationsfetischism” att tro att det, oberoende av partiets utveckling, ledningens misstag, apparatens konservatism, yttre inflytelser osv., räcker med ett beslut för att beskydda oss från grupperingar och de omvälvningar som en fraktionsbildning för med sig. Att se saker och ting på detta sätt är att ge prov på djup byråkratism.

Vi har ett slående exempel på detta i Petrogradorganisationens historia. Strax efter den X:e kongressen, som förbjudit grupp- och fraktionsbildning, uppkom i Petrograd en mycket häftig kamp i organisatoriska frågor, vilken ledde till bildandet av två varandra klart motsatta grupperingar. Det vid första anblicken enklaste förfarings sättet vore att fördöma åtminstone en av grupperingarna som skadlig, kriminell, fraktionerande osv. Men CK vägrade kategoriskt att följa Petrograds råd och göra dessa metoder till sina. Den påtog sig rollen av medlare mellan de olika grupperingarna och lyckades till sist inte bara åstadkomma ett samarbete dem emellan utan även deras fullständiga samgående i organisationen. Här har vi ett viktigt exempel som förtjänar att läggas på minnet och som skulle kunna lysa upp en och annan byråkratisk hjärna.

Vi sade ovan att varje viktig och varaktig gruppering, och i än högre grad varje organiserad fraktion, hade en tendens att bli språkrör åt olika sociala intressen. Varje avvikelse kan i sin förlängning bli ett uttryck för en mot proletariatet fientlig eller halvt fientlig klass’ intressen. Nu förhåller det sig ju så att byråkratismen är en avvikelse, en osund avvikelse. Detta, får vi hoppas, behöver inte ifrågasättas. Genom att så är fallet hotar den att föra partiet bort från den rätta vägen, klassvägen. Just häri ligger faran med den. Men här uppträder ett i högsta grad lärorikt men samtidigt oroande faktum: de som allra klarast, mest envetet och ibland på det brutalaste sättet hävdar att *varje* åsiktsskillnad, *varje* åsiktsgruppering, den må sedan vara av tillfällig natur, är ett uttryck för klassintressen som går stick i stäv mot proletariatets, vill inte tillkämpa detta kriterium på byråkratismen.

Ändå är det sociala kriteriet i detta fall helt på sin plats, ty byråkratismen är ett klart definierat ont, en notorisk och obestriddligen skadlig avvikelse, som officiellt fördömts men ingalunda håller på att försvinna. För övrigt är det förenat med vissa svårigheter att få den att försvinna i ett slag. Men om byråkratismen, som CK-resolutionen säger, hotar *att avskilja partiet från massorna* och, därigenom, försvaga dess klasskaraktär, följer härav att kampen mot byråkratismen i intet fall på förhand kan

⁸ En tendens som under fackföreningsdiskussionen förordade ett överförande av den ekonomiska ledningen på fackföreningarna. Dess främsta representanter var Sjljapnikov, Kisselev, Melvedjev, Lutovinov, Kutuzov, Alexandra Kollontaj.

sågas vara ett resultat av icke-proletär påverkan. Tvärtom måste partiets strävan att bevara sin klasskaraktär oundvikligen ge upphov till motstånd mot byråkratismen. Naturligtvis kan diverse felaktiga, osunda och oskadliga tendenser göra sig gällande i hägn av detta motstånd. Och de kan endast avslöjas genom att marxistiskt analysera deras ideologiska innehåll. Men att identifiera motståndet mot byråkratismen med en gruppering som påstås kanalisera främmande inflytelser, det är detsamma som att själv vara "kanal" åt byråkratisk påverkan.

Tanken att meningsmotsättningarna inom partiet, och än mer grupperingarna, inte uttrycker annat än en kamp om inflytandet mellan motsatta klasser får emellertid inte fattas på ett schematiskt eller vulgärt sätt. Sålunda gav frågan om invasionen av Polen år 1920 upphov till två åsiktsströmningar, varav den ena förordade en djärvare politik och den andra en mer försiktig. Rörde det sig här om olika klasstendenser? Jag tror inte man kan hävda något sådant. Det var bara fråga om skilda bedömningar av situationen, styrkeläget, resurserna. Men den väsentliga bedömningsgrunden var densamma för båda lägren.

Det inträffar ofta att partiet kan lösa ett och samma problem på olika sätt. Och om det då diskuteras, är det för att få reda på vilket av dessa sätt som är det bästa, det mest effektiva och det mest ekonomiska. Dessa meningsskiljaktigheter kan, beroende på frågan, innefatta avsevärda skikt inom partiet, men det innebär inte nödvändigtvis att det är fråga om en kamp mellan två olika klasstendenser.

Det råder inget tvivel om att vi står inför många fler meningsskiljaktigheter, ty vi har en besvärlig väg framför oss och såväl de politiska uppgifterna som de ekonomiska frågorna rörande den socialistiska organiseringen kommer obönhörligen att ge upphov till meningsskiljaktigheter och tillfälliga åsiktsgrupperingar. Att politiskt testa alla dessa åsiktsnyanser med hjälp av den marxistiska analysen kommer alltid att te sig som en ytterst effektiv förebyggande åtgärd för vårt parti. Men det är denna konkreta marxistiska verifiering som måste tillgripas och inte byråkratismens klichébetonade försvarsmedel. Ju mer man slår in på den "nya kursens" väg, desto bättre kommer man att kunna kontrollera den heterogena politiska ideologi som nu reser sig mot byråkratismen och rensa ut varje främmande och skadligt element. Men detta är omöjligt utan en allvarlig omprövning av partiapparatens mentalitet och avsikter. Vi bevittnar emellertid i detta nu en ny offensiv från dennas sida, en offensiv som fördömer varje kritik av den "gamla kursen", vilken formellt fördömts men ännu inte likviderats, och behandlar den som en yttring av fraktionsmakeri. Om fraktionerna utgör en fara – och så förhåller det sig – är det brottsligt att sluta ögonen för den fara som den *konservativa byråkratiska fraktionen* utgör. Det är just mot denna fara som CK-resolutionen i första hand riktar sig.

Att bevara partiets enighet är den viktigaste angelägenheten för den stora majoriteten av kommunisterna. Men det måste sägas öppet: om det idag existerar en allvarlig fara för partiets enighet eller i varje fall dess enhällighet, så ligger den i den otyglade byråkratismen. Det är från detta läger som de provocativa rösterna höjts. Det är där man vågar säga: vi är inte rädda för en splittring. Det är representanter för denna tendens som snokar igenom det förflutna på jakt efter allt som kan tänkas införa mera groll i debatten och på ett konstlat sätt tar upp minnen från den gamla kampen och den gamla splittringen för att omärkligt vänja partiopinionen vid möjligheten av ett så monstruöst och förödande brott som en ny splittring. Man söker spela ut behovet av enighet i partiet mot behovet av en mindre byråkratisk regim.

Om partiet lät sig påverkas, offrade de vitala elementen i sin egen demokrati, skulle det endast skärpa den inre kampen och rubba sammanhållningen. Det går inte att avkräva partiet ett förtroende för apparaten när denna själv saknar förtroende för partiet. Här har vi hela frågan. Det byråkratiska förutfattade misstroendet mot partiet, dess medvetenhet och disciplin är den huvudsakliga orsaken till allt det onda som skapas av apparatens dominans. Partiet vill inte veta av fraktioner och kommer inte att tolerera dem. Det är en monstruös tanke att det kommer att krossa eller tillåta vem det vara månne att krossa sin apparat. Det vet att denna apparat består av de värdefullaste element, vilka

förkroppsligar den största delen av det förgångnas erfarenheter. Men det vill förnya den och påminna den om att den är *dess* apparat, att *det* har valt den och att den inte får avskilja sig från det.

Vid närmare eftertanke över den situation som uppstått i partiet och som framträtt särskilt skarpt under diskussionens lopp, kan vi iakta hur framtiden uppträder i ett dubbelt perspektiv. Antingen kommer den organiska ideologiska omgrupperingsprocess som för närvarande äger rum i partiet på basis av CK-resolutionernas linje att bli ett steg på vägen mot partiets organiska tillväxt, början till ett nytt stort kapitel – denna lösning är den mest önskvärda för oss alla och den mest välgörande för partiet, som då lätt kommer att få bukt med alla överdrifter i debatten och inom oppositionen, för att inte tala om de vulgärdemokratiska tendenserna. Eller också kommer apparaten att gå till motoffensiv, alltmer hamna i händerna på de mest konservativa elementen och under förevändning av kamp mot fraktionerna kasta partiet tillbaka och återupprätta ”lugn och ordning”. Denna andra eventualitet kommer att bli ojämförligt mycket mer smärtsam; den kommer självfallet inte att kunna hindra partiets utveckling, men denna utveckling kommer inte att kunna ske annat än till priset av avsevärda ansträngningar och omvälvningar. Ty denna metod kommer endast att ge än mer näring åt skadliga, upplösande och mot partiet fientligt inställda tendenser. Detta är de båda möjliga vägar vi har att räkna med.

Mitt brev om den ”nya kursen” hade till syfte att hjälpa partiet att slå in på den förra vägen, som är den mest ekonomiska och den mest korrekta. Jag står helt och hållet fast vid dess ståndpunkter och tillbakavisar varje tendentiös och lögnaktig tolkning.

4. Byråkratismen och revolutionen

(Plan för rapport som författaren inte kunnat avge)

1. De väsentligaste betingelserna, som inte bara hindrar förverkligandet av det socialistiska idealet, utan också stundom är en källa till svåra prövningar och allvarliga faror för revolutionen, är välkända. De är: a) revolutionens inre sociala motsättningar, som under krigskommunismen automatiskt förträngdes, men som under NEP raskt utvecklas och söker sig ett politiskt uttryck, b) den kontrarevolutionära fara som de imperialistiska staterna utgör för Sovjetrepubliken.

2. Revolutionens sociala motsättningar är klassmotsättningar. Vilka är vårt lands grundläggande klasser? – a) proletariatet, b) bönderna, c) den nya bourgeoisin med det skikt av borgerliga intellektuella som täcker den.

Ur ekonomisk och politisk synvinkel tillkommer den främsta platsen det i staten organiserade proletariatet och bönderna som förser oss med de i vår ekonomi dominerande jordbruksprodukterna. Den nya bourgeoisin spelar i första hand rollen som mellanhand mellan den sovjetiska industrin och jordbruket samt mellan de olika delarna av den sovjetiska industrin och de olika områdena inom jordbruksekonomin. Men den vill inte nöja sig med att vara en kommersiell mellanhand. Den påtar sig delvis också rollen av organisatör av produktionen.

3. Om vi för ett ögonblick bortser från den proletära revolutionens utvecklingstakt i Väst, kommer vår revolutions riktning att avgöras av den relativa tillväxten av tre grundläggande element i vår ekonomi: sovjetindustrin, jordbruket och det privata handels- och industrikapitalet.

4. De historiska analogierna med den stora franska Revolutionen (jakobinernas fall) som liberalismen och mensjevismen skapat till egen tröst är ytliga och inkonsekventa. Jakobinernas fall var förutbestämt av de sociala förhållandenas bristande mognad: vänstern (ruinerade hantverkare och köpmän), som berövats möjligheten till ekonomisk utveckling, kunde inte utgöra ett fast stöd för revolutionen; högern (bourgeoisin) växte oemotståndligt; slutligen förhindrade Europa, som politiskt och ekonomiskt var mer efterblivet, revolutionen från att utvecklas bortom Frankrikes gränser.

I alla dessa avseenden är vår situation ojämförligt mycket gynnsammare. Hos oss utgörs såväl revolutionens kärna som dess vänster av proletariatet, vars uppgifter och målsättningar helt och

hållet sammanfaller med förverkligandet av det socialistiska idealet. Proletariatet har en sådan politisk styrka att det, samtidigt som det tillåter en ny bourgeoisie att formera sig vid sin sida, kan ge bönderna ett medinflytande över statsmakten. Detta sker inte med hjälp av bourgeoisin eller småborgerliga partier utan direkt och spärrar sålunda vägen till det politiska livet för bourgeoisin. Den ekonomiska och politiska situationen i Europa innebär inte bara att en utsträckning av revolutionen inom dess territorium inte kan uteslutas, den innebär att en sådan utsträckning är oundviklig.

Om alltså i Frankrike den mest klarsynta jakobinska politik var oförmögen att radikalt förändra händelsernas gång, så kommer hos oss, där situationen är oändligt mycket mer gynnsam, en korrekt politisk linje, baserad på marxismens metod, att för avsevärd tid utgöra en avgörande faktor för försvaret av revolutionen.

5. Låt oss ta den för oss mest ogynnsamma historiska hypotesen. Om det skedde en snabb utveckling av privatkapitalet, skulle det innebära att den sovjetiska industrin och handeln, inklusive kooperationen inte skulle kunna garantera ett tillgodoseende av den agrara ekonomins behov. Dessutom skulle det visa att privatkapitalet i allt högre grad ställer sig mellan arbetarstaten och bönderna, tillväller sig ett ekonomiskt, och därmed politiskt, inflytande över dessa. Det säger sig självt att en sådan brytning mellan den sovjetiska industrin och jordbruket, mellan proletariatet och bönderna, skulle utgöra en allvarlig fara för den proletära revolutionen, ett tecken på möjligheten av en segerrik kontrarevolution.

6. Vilka är de *politiska* vägar på vilka en kontrarevolutionär seger skulle kunna gå fram, om de ovan framställda *ekonomiska* hypoteserna förverkligades? De kan vara många: arbetarpartiets störtande, dess tilltagande urartning, eller slutligen en partiell urartning åtföljd av splittringar och kontrarevolutionär omstörtning.

Förverkligandet av den ena eller den andra av dessa eventualiteter är fr.a. beroende av den ekonomiska *utvecklingstakten*. Ifall privatkapitalet gradvis lyckades skaffa sig en dominerande ställning gentemot sovjetkapitalet, skulle den sovjetiska apparaten troligen genomgå en borgerlig urartning med åtföljande konsekvenser för partiet. Om privatkapitalet växte snabbt och lyckades gå samman med bönderna, skulle de mot partiet riktade aktiva kontrarevolutionära tendenserna sannolikt få överhanden.

Om vi hänsynslöst uppställer dessa hypoteser, så är det givetvis inte därför att vi finner dem historiskt sannolika (deras sannolikhet är tvärtom minimal), utan därför att endast ett sådant sätt att ställa frågan medger en historiskt korrekt inriktning, och härigenom blir det också möjligt att vidta alla erforderliga förebyggande åtgärder. Vår överlägsenhet som marxister består i en förmåga att urskilja och förstå nya tendenser och nya faror, även när dessa bara befinner sig i ett embryonalt stadium.

7. Den slutsats som följer av vad vi redan sagt på det ekonomiska området för oss till "sax"-problemet, dvs. industrins rationella organisering och dess samordning med bondemarknaden. Att i detta avseende förlora tid är detsamma som att tona ned kampen mot privatkapitalet. Häri ligger huvuduppgiften, den väsentliga nyckeln till problemet med revolutionen och socialismen.

8. Att den kontrarevolutionära faran, som vi sagt, uppstår ur vissa sociala förhållanden innebär på intet sätt att det med en rationell politik vore omöjligt att motverka faran, (även under för revolutionen ogynnsamma betingelser) förminska den, avlägsna den, uppskjuta den. Och ett sådant uppskjutande skulle i sin tur göra det möjligt att rädda revolutionen genom att antingen säkra en gynnsam ekonomisk utveckling inom landet eller en kontakt med en segerrik europeisk revolution.

Därför behöver vi, på basis av den ovan angivna ekonomiska politiken, en bestämd politik för staten och partiet (inklusive en bestämd politik inom partiet) med syfte att motverka ackumulationen och förstärkandet av tendenser som riktar sig mot arbetarklassens diktatur och suger näring ur den ekonomiska utvecklingens svårigheter och bakslag.

9. Den heterogena sociala sammansättningen inom vårt parti återger den revolutionära utvecklingens motsättningar med de härav följande tendenserna och farorna:

Fabrikskärnorna som säkrar partiets kontakt med den väsentliga revolutionära klassen utgör idag en sjättedel av partiets medlemsantal.

Trots alla sina negativa sidor, tillförsäkrar cellerna inom sovjetinstitutionerna partiet en ledande roll inom statsapparaten, något som också bestämmer deras stora betydelse. De äldre militanterna deltar i stor utsträckning i partilivet via dessa celler.

Landsbygdscellerna ger partiet en viss förbindelse (fortfarande mycket svag) med landsbygden.

De militära cellerna förverkligar partiets förbindelse med armén och, genom denna, med landsbygden (i synnerhet).

Inom utbildningsinstitutionernas celler slutligen blandas och korsas alla dessa tendenser och inflytelser.

10. Genom sin klassammansättning är givetvis fabrikscellerna av grundläggande betydelse. Men eftersom de endast utgör en sjättedel av partiet och deras mest aktiva element avlägsnas för att insättas i parti- eller statsapparaten, kan partiet olyckligtvis inte längre endast eller ens huvudsakligen stödja sig på dem.

Deras tillväxt kommer att vara den säkraste indikationen på partiets framgångar inom industrin, inom ekonomin i stort, och samtidigt den bästa garantin för ett bevarande av dess proletära klasskaraktär. Men det är knappast möjligt att hoppas på en snabb tillväxt inom en nära framtid. Konsekvensen blir att partiet under en kommande period kommer att tvingas att säkra sin inre jämvikt och sin revolutionära linje genom att stödja sig på celler med en heterogen social sammansättning.

11. De kontrarevolutionära tendenserna kan finna stöd bland kulakerna, mellanhänderna, återförsäljarna, koncessionärerna, bland element som kort sagt har en mycket större förmåga att omringa statsapparaten än partiet självt. Endast bonde- och militärcellerna kan hotas av ett mer direkt inflytande och t.o.m. en penetration från kulakernas sida.

Icke desto mindre utgör differentieringen av bönderna en faktor som kan motverka detta inflytande. Förbudet mot kulaker i armén (inklusive lantvärnet) måste inte endast förbli en oeftergivlig regel, utan också bli ett medel att politiskt skola landsbygdsungdomen, de militära enheterna och särskilt de militära cellerna.

Arbetarna kommer att tillförsäkra sig den ledande rollen i de militära cellerna genom att mot arméns arbetande bondemassor ställa det nyvaknade kulakskiktet. Också inom landsbygdscellerna borde denna motsatsställning belysas. Arbetets framgång kommer givetvis att i sista hand vara beroende av huruvida den statliga industrin kommer att lyckas tillfredsställa landsbygdens behov.

Men hur snabba ekonomiska framsteg vi än kan åstadkomma bör vår grundläggande politiska linje i de militära cellerna inte bara inriktas mot den nya bourgeoisin, utan fr.a. mot kulakskiktet som är det enda möjliga och seriösa stöd som är tänkbart för alla kontrarevolutionära försök. I detta sammanhang bör behovet av en noggrannare analys av arméns olika delar med avseende på social sammansättning understrykas.

12. Det är helt klart att det via landsbygdscellerna och de militära cellerna införs och kommer att införas tendenser i partiet som i större eller mindre utsträckning återspeglar landsbygden med dess särskilda och från staden distinkta drag. Om det inte förhöll sig så, skulle landsbygdscellerna sakna värde för partiet.

Förändrade sinnesstämningar i dessa celler är en påminnelse eller varning för partiet. Möjligheten att leda dessa celler i enlighet med partilinjens beror såväl på riktigheten i partiets allmänna ledning som på dess inre förhållanden och, i sista hand, på våra framgångar ifråga om att lösa det avgörande "sax"-problemet.

13. Statsapparaten är den viktigaste källan till byråkratismen. Å ena sidan suger den upp en enorm mängd av partiets mest aktiva element och utbildar de dugligaste bland dessa i administration av människor och saker och inte i politisk ledning av massorna. Å andra sidan tar den i stor utsträckning partiapparaten uppmärksamhet i anspråk och utövar här ett inflytande med hjälp av sina administrativa metoder.

Härav följer en byråkratisering av apparaten, vilken riskerar att avskilja partiet från massorna. Det är denna fara som för närvarande är mest påtaglig, mest direkt. Kampen mot övriga faror måste under nuvarande betingelser börja med kampen mot byråkratismen.

14. Det är ovärdigt en marxist att betrakta byråkratismen som summan av ämbetsmännens dåliga vanor. Byråkratismen, som ett bestämt system för administration av människor och ting är en samhällelig företeelse. Dess djupgående orsaker ligger i samhällets heterogenitet, olika befolkningsgruppers skilda dagliga och grundläggande intressen. Byråkratismen kompliceras av avsaknaden av kultur hos de breda massorna. Hos oss består den centrala källan till byråkratismen i nödvändigheten att skapa och upprätthålla en statsapparat som förenar proletariats och böndernas intressen i en perfekt ekonomisk harmoni, som ännu är mycket avlägsen. Nödvändigheten av att upprätthålla en stående armé är en ytterligare viktig källa till byråkratismen.

Det är uppenbart att de negativa samhällsföreteelser vi just redogjort för och som idag ger näring åt byråkratismen, skulle kunna försätta revolutionen i fara, om de fick fortsätta att utvecklas. Vi nämnde ovan denna hypotes: den tilltagande bristen på överensstämmelse mellan sovjetekonomin och bondeekonomin, stärkandet av kulakerna på landsbygden, deras allians med det privata handels- och industrikapitalet, detta är, med den givna kulturnivån hos de på landsbygden, och delvis i städerna, arbetande massorna, orsakerna till de eventuella kontrarevolutionära farorna.

M.a.o. är byråkratismen i statsapparaten och partiet ett uttryck för de värsta tendenserna i det givna läget, ett uttryck för brister och avvikelser i vårt arbete, som under vissa sociala betingelser kan underminera revolutionens grundvalar. Och i detta fall, som i så många andra, kommer kvantiteten på ett visst stadium att övergå i kvalitet.

15. Kampen mot byråkratismen är en utomordentligt viktig uppgift men den kräver mycket tid och löper mer eller mindre parallellt med andra grundläggande uppgifter: ekonomiskt återuppbyggnadsarbete och höjande av massornas kulturella nivå.

Det i historisk mening viktigaste medlet för att genomföra alla dessa uppgifter är partiet. Naturligtvis kan inte ens partiet bryta sig loss från landets ekonomiska och sociala villkor. Men som frivillig organisatör av avantgardet, av arbetarklassens bästa, mest aktiva, mest medvetna element, kan det i långt större utsträckning än statsapparaten skydda sig mot tendenserna till byråkratism. För att lyckas med detta måste det klart inse faran och bekämpa den utan uppehåll.

Härav följer den enorma betydelsen av skolningen av partiungdomen, en skolning som grundar sig på personligt initiativ, och syftar till att åstadkomma en modifiering av statsapparaten funktionsätt och att omvandla den.

5. Tradition och revolutionär politik

Frågan om förhållandet mellan partiets tradition och dess politik är långt ifrån enkel, särskilt i vår epok. Vi har den senaste tiden vid åtskilliga tillfällen haft anledning att tala om den enorma betydelsen av vårt partis teoretiska och praktiska tradition och förklarat att vi aldrig skulle kunna tillåta en brytning med våra ideologiska rötter. Vi måste bara komma överens om sättet att uppfatta innebörden i partitraditionen. I detta syfte måste vi börja med historiska exempel för att där söka stöd för våra slutsatser.

Låt oss ta den II:a Internationalens ”klassiska” parti, den tyska socialdemokratin. Dess halvsekel-långa ”traditionella” politik baserades på en anpassning till parlamentarismen och en oavbruten tillväxt av organisationen, pressen och kassan. Denna för oss djupt främmande tradition hade en

halvt automatisk karaktär: varje dag följde naturligt av den föregående och förberedde också naturligt den följande. Organisationen växte, pressen utvecklades, kassan svällde.

Det var i denna automatik som hela generationen efter Bebel formades: en generation av byråkrater, småborgare, tråkmånsar, vars politiska fysiologi avslöjades under det imperialistiska krigets första timmar. Varje socialdemokratisk kongress utan undantag talade om den av traditionen välsignade gamla partitaktiken. Och traditionen var faktiskt mäktig. Det var en automatisk, okritisk, konservativ tradition, som till sist ströp partiets revolutionära vilja.

Kriget gjorde definitivt slut på den ”traditionella” balansen inom det tyska politiska livet. Från de allra första dagarna av sin officiella existens, inträdde det unga kommunistiska partiet i en stormig period av kriser och omvälvningar. Icke desto mindre kan vi, under dess relativt korta historia, iakttä traditionens inte bara skapande utan också konserverande roll, en tradition som vid varje etapp, vid varje vändpunkt kolliderar med rörelsens objektiva behov och partiets kritiska medvetenhet.

Redan under den första perioden av den tyska kommunismens existens blev den direkta kampen om makten dess heroiska tradition. De fruktansvärda händelserna i mars 1921 avslöjade att partiet ännu inte ägde tillräckliga krafter för att uppnå sin målsättning. Det blev nödvändigt att göra en helomvändning i riktning mot en kamp *om massorna* innan den direkta kampen *om makten* åter kunde inledas.

Denna helomvändning var svår att genomföra ty den gick emot den nya traditionen. I det ryska partiet erinras vi för närvarande om alla meningsskiljaktigheter – också helt obetydliga sådana – som under de senaste åren uppstått i partiet eller i centralkommittén. Kanske vore det också på sin plats att påminna om de centrala skiljaktigheter som kom i dagen under den Kommunistiska Internationalens III:e Kongress. Det står nu klart att den omsvängning som uppnåddes under Lenins ledning, trots ett ihärdigt motstånd från en avsevärd del – till en början en majoritet – av kongressen, bokstavligen räddade Internationalen från hotet att krossas och upplösas i riktning mot en automatisk, okritisk ”vänsterism”, som på kort tid redan blivit en fast tradition.

Efter den III:e Kongressen genomförde det tyska kommunistiska partiet under avsevärda plågor den nödvändiga omsvängningen. Härefter börjar en period av kamp om massorna under parollen ”enhetsfront”, med långa förhandlingar och andra pedagogiska procedurer. Denna taktik varar i över två år och ger utmärkta resultat. Men samtidigt omvandlas dessa nya propagandaprocedurer i sin förlängning ... till en ny halvautomatisk tradition, som spelade en mycket viktig roll under senare hälften av 1923.

Det är nu obestriddligt att den period som sträcker sig från maj (motståndets början i Ruhr) eller juli (detta motståndets kollaps) till och med november, då general Seeckt tar makten, är en klart markerad krisperiod utan motstycke i den tyska historien. Det motstånd som det till hälften strypta republikanska Tyskland under Ebert-Cuno försökt ställa upp mot den franska militarismen störtade samman och drog med sig landets prekära sociala och politiska jämvikt i fallet. Ruhrkatastrofen spelade, fram till en viss punkt, samma roll för det ”demokratiska” Tyskland som de tyska truppernas nederlag för Hohenzollern-regimen fem år tidigare.

En otrolig nedvärdering av marken, ekonomiskt kaos, allmän upphetsning och osäkerhet, upplösning av socialdemokratien, en mäktig tillströmning av arbetare till de kommunistiska leden, en allmän förväntan om statskupp ... Om kommunistpartiet tvärt ändrat arbetstakten och utnyttjat de fem eller sex månader historien gav det för en direkt politisk, organisk, teknisk förberedelse för maktövertagandet, kunde utgången av händelseförloppet blivit ett helt annat än det vi bevittnade i november.

Men det tyska partiet gick in i denna nya korta krisperiod, som kanske saknar motstycke i världshistorien, med de två föregående årens färdiga propaganda, vilken var avsedd att skapa ett massinflytande. Det krävdes då en ny inriktning, en ny ton, ett nytt sätt att närma sig massorna, en ny tolkning och tillämpning av enhetsfronten, nya organisationsmetoder och nya metoder för tekniska

förberedelser, med ett ord en tvär taktisk vändning. Proletariatet borde ha fått se ett revolutionärt parti direkt på marsch mot erövrandet av makten.

Men det tyska partiet fortsatte i grund och botten sin propagandapolitik, även om det skedde i större skala. Det var först i oktober det började följa en ny inriktning. Men det återstod då inte mycket tid för det att utveckla sin élan. Det förberedde sig i febril takt, massorna kunde inte följa det, partiets bristande självförtroende förmedlades till proletariatet och i det avgörande ögonblicket drog sig partiet tillbaka utan strid.

Att partiet gav upp sina exceptionella ställningar utan motstånd beror huvudsakligen på att det inte förstod att i början av den nya fasen (maj-juli 1923) göra sig kvitt automatiken i sin tidigare, för lång tid framöver avsedda politik, och rättframt ställa problemet med maktövertagandet i agitationen, aktionen, organisationen, tekniken.

Tiden är ett viktigt element i politiken, särskilt i en revolutionär epok. Det kan ibland ta år och decennier att återhämta några förlorade månader. Detsamma hade gällt för oss om inte vårt parti tagit sitt språng i april 1917 och om det inte tagit makten i oktober. Vi har all anledning att tro att det tyska proletariatet inte kommer att få betala alltför dyrt för sina försummelser, ty till följd fr.a. av den internationella situationen, är den nuvarande tyska regimens stabilitet mer än skör.

Det står klart att traditionen som konserverande element, som gårdagens automatiska påtryckning på nuet, representerar en kraft som på ett ytterst betydelsefullt sätt tjänar de konservativa partierna och är djupt fientlig gentemot det revolutionära partiet. Hela det senares styrka ligger just i dess frihet gentemot den konservativa traditionsbundenheten. Innebär det att det skulle vara fristående från traditioner i allmänhet? Inte alls. Men det revolutionära partiets tradition är av en helt annan natur.

Om vi nu betraktar vårt bolsjevikparti i dess revolutionära förflutna och under den på oktober följande perioden, kan vi se att dess mest värdefulla grundläggande taktik är dess ojämförliga förmåga att snabbt orientera sig, raskt ändra taktik, förnya sin utrustning och tillämpa nya metoder, kort sagt att genomföra tvära kast. Denna taktik nödvändiggjordes av de stormiga historiska villkoren. Geniet Lenin gav den en överlägsen form. Det innebär givetvis inte att vårt parti helt gjort sig kvitt en viss konservativ traditionsbundenhet. Ett massparti kan inte äga en sådan ideal frihet. Men dess styrka visade sig däri att traditionsbundenheten, rutinen, kunde inskränkas till ett minimum genom klarsynta, djupt revolutionära, taktiska initiativ, som på en gång var djärva och realistiska.

Det är häri partiets verkliga tradition består och bör bestå.

Den mer eller mindre omfattande byråkratiseringen av partiapparaten åtföljs oundvikligen av den konservativa traditionsbundenheten med alla dess effekter. Det är bättre att överskatta denna fara än att underskatta den. Det obestridliga faktum att de mest konservativa elementen i apparaten är böjda att identifiera sina åsikter, sina beslut, sina metoder och sina misstag med "gammalbolsjevismen" och söker jämställa kritiken av byråkratismen med förstörandet av traditionen, detta faktum, menar jag, är i sig självt ett otvetydigt uttryck för en viss ideologisk förstening.

Marxismen är en metod för historisk analys och politisk orientering och inte en summa i förväg förberedda beslut. Leninismen är tillämpningen av denna metod i en exceptionell historisk epok. Det är just genom en förening mellan epokens särskilda kännetecken och metoden, som denna djärva politik bestäms, en självsäker politik av tvära *vändningar*, på vilka Lenin gav oss de finaste exemplen och som han vid flerfaldiga tillfällen klagade teoretiskt och generaliserade.

Marx sade att de avancerade länderna på visst sätt visar de efterblivna länderna en bild av deras framtid. Av denna villkorliga sats har man sökt skapa en absolut lag, som i grund och botten utgjorde basen för den ryska mensjevismens "filosofi". Med denna som grund uppställde man för proletariatet vissa gränser, som var ett resultat inte av den revolutionära kampens gång, utan av ett mekaniskt schema, och den mensjevikiska marxismen var och förblir enbart ett uttryck för det borgerliga samhällets behov, ett uttryck som anpassats till en efterbliven "demokrati". I själva

verket visade det sig att Ryssland, som i sin ekonomi och politik förenade ytterst motsägelsefulla drag, var det första landet att drivas fram på den proletära revolutionens väg.

Varken Oktober, Brest-Litovsk, skapandet av en reguljär bondearmé, systemet med rekvisition av livsmedel, NEP eller *Gosplan* förutsågs eller kunde ha förutsetts eller förutbestämts av marxismen eller bolsjevismen före Oktober. Alla dessa fakta och vändningar var ett resultat av en självständig, oberoende, kritisk, initiativkraftig tillämpning av bolsjevismens metoder på en situation i ständig förändring.

Varje beslut gav upphov till stridigheter innan det antogs. Enbart återopandet på traditionen har aldrig avgjort någonting. I själva verket gäller det att, för varje ny uppgift, vid varje ny vändpunkt, avstå från att söka i traditionen efter obefintliga svar, utan att använda sig av partiets hela erfarenhet för att själv hitta en i situationen lämplig ny lösning och härigenom berika traditionen. Man kan t.o.m. säga att leninismen består i att inte blicka bakåt, att inte låta sig bindas av förgångna skeenden, av referenser och citat av ren form.

Lenin själv uttryckte nyligen denna tankegång med Napoleons ord: *"On s'engage et puis on voit"*.⁹ Att m.a.o., när man väl givit sig in i kampen, inte överdrivet syssla med kanoniserade verk och gångna händelser, utan fördjupa sig i verkligheten sådan den är och där söka de för segern nödvändiga krafterna och vägen dit. Det är genom att följa denna linje som Lenin, inte en utan tiotals gånger i sitt eget parti anklagades för att bryta mot traditionen och frånga "gammalbolsjevismen".

Det är här på sin plats att erinra om att *otzovisterna*¹⁰ ständigt uppträdde under täckmantel av försvar för de bolsjevistikiska traditionerna mot den leninistiska avvikelserna (det finns i denna fråga ett ytterst intressant material i nr 9 av *Krasnaja Letopis*). I hägnet av "gammalbolsjevismen", men i verkligheten i hägnet av en formell, fiktiv, felaktig tradition, reste sig allt som var rutinmässigt i partiet mot Lenins "aprilteser". En av våra partihistoriker (våra partihistoriker har hittills verkligen inte haft mycket tur) sade mig mitt under oktoberhändelsernas höjdpunkt: *"Jag håller inte med Lenin för jag är gammalbolsjevik och står fast vid proletariatets och böndernas demokratiska diktatur."* "Vänsterkommunisternas" kamp mot freden i Brest-Litovsk och för det revolutionära kriget utspelades också i namn av att rädda partiets revolutionära traditioner, i namn av "gammalbolsjevismens" renhet, som måste skyddas mot den statsopportunistiska faran. Det behöver inte påminnas om att hela "arbetaroppositionens" kritik i grund och botten bestod i att anklaga partiet för brott mot de gamla traditionerna. Vi har nyligen kunnat se hur de mest officiella uttolkarna av partitraditionen om den nationella frågan kommit i motsatsställning såväl till partipolitikens behov i denna fråga som till Lenins ståndpunkt.¹¹

Vi skulle kunna mångfaldiga dessa exempel och citera ett obegränsat antal övriga historiskt sett mindre viktiga, men fördens skull inte mindre lärorika exempel. Men vad vi just har sagt är nog för att visa att varje gång de objektiva villkoren kräver en ny vändning, ett djärvt kast, ett skapande initiativ, frambringar det konservativa motståndet en naturlig tendens att mot de nya uppgifterna, den nya inriktningen, ställa de "gamla traditionerna", den så kallade gammalbolsjevismen, men i verkligheten endast det tomma skalet hos en period man just har lämnat.

Ju mer partiapparaten sluter sig i sig själv, ju mer den låter sig präglas av en känsla av den egna inneboende betydelsen, desto långsammare reagerar den på de från basen framspringande behoven och desto mer frestas den att mot de nya behoven och frestelserna ställa den formella traditionen. Och om det finns någonting som kan tänkas innebära ett dödligt slag för partiets andliga liv och ungdomens skolning i den marxistiska läran, så är det just leninismens förvandling från en metod som för sin tillämpning kräver initiativ, kritiskt tänkande, ideologiskt mod till en katekes som endast kräver en gång för alla utsedda uttolkare.

⁹ "Man ger sig in i kampen och sedan får man se."

¹⁰ En vänsterfraktion, som representerades av A. Bogdanov, Volskij, Lunatjarskij, Alexinskij, Manuilskij, gav ut tidningen *Vperjod*.

¹¹ Här anspelas på meningsskiljaktigheterna som ledde till motsättningar mellan Stalin, Ordjonikidze och Dzerzjinskij å ena sidan och Lenin och Trotskij å den andra.

Leninismen kan inte förstås utan teoretisk bredd, utan en kritisk analys av den politiska processens materiella grundval. Den marxistiska undersökningens vapen måste oupphörligt skärpas och tillämpas. Det är just häri som traditionen består och inte i ett ersättande av analysen med formella referenser eller godtyckliga citat. Leninismen låter sig inte förenas med ideologisk ytlighet och teoretiskt lättsinne.

Man kan inte stycka upp Lenin i citat som är tillämpliga i livets alla lägen, ty för Lenin står formeln aldrig över verkligheten, den är alltid ett instrument med vilket verkligheten kan fattas och kontrolleras. Det vore ingen som helst svårighet att hos Lenin finna tio- och hundratals passager som formellt tycks motsäga varandra. Men vi får inte betrakta det formella förhållandet mellan olika passager, utan var och ens verkliga förhållande till den konkreta verklighet i vilken formuleringen införts som en hävstång. Sanningen är alltid konkret.

Som revolutionärt handlingssystem förutsätter leninismen en revolutionär känsla som skärpts av tänkande och erfarenhet och som är det samhälleliga områdets motsvarighet till muskel-förnimmelserna vid fysiskt arbete. Men man får inte blanda samman den revolutionära känslan med den demagogiska näsan. Denna kan ge vissa övergående, ibland t.o.m. uppseendeväckande, framgångar. Men det rör sig här om en lägre grad av politisk insikt. Den tenderar ständigt mot en det minsta motståndets hållning. Medan leninismen tenderar att ställa och lösa de grundläggande revolutionära problemen, övervinna de viktigaste hindren, består dess demagogiska motbild i att undvika problemen, skapa ett illusoriskt lugn och söva ned det kritiska tänkandet.

Leninismen innebär fr.a. realism, den kvalitativt och kvantitativt mest högtstående uppskattningen av verkligheten ur den revolutionära handlingens synvinkel. Den är också oförenlig med verklighetsflykt, passivitet, tidsspillan, det högdragna rättfärdigandet av begångna misstag under förevändning att bevara partiets tradition.

Leninismen innebär ett verkligt oberoende gentemot fördomar, moraliserande dogmatism och alla former av andlig konservatism. Men att tro att leninismen innebär ett "allt är tillåtet" vore att ohjälpligt missta sig. Leninismen innefattar en moral för massaktionen och masspartiet som inte är formell utan verkligt revolutionär. Ingenting är den mer främmande än funktionärsarrogans och byråkratisk cynism. Ett massparti har sin egen moral som utgörs av militanternas gemenskap i och för kampen. Demagogin är oförenlig med andan hos ett proletärt parti, ty den är lögnaktig. Genom att komma med den ena eller andra förenklade lösningen på ögonblickets problem, underminerar den oundvikligen den nära framtiden och försvagar partiets självförtroende.

När demagogin råkar i vinddrag och ställs inför en allvarlig fara upplöses den lätt i panik. Och det är ju svårt att ens på pappret förena panik med leninism.

Leninismen är krigisk från huvud till fot. Men kriget är otänkbart utan list, kryphål och bedrägeri av fienden. Den segerrika krigslistan är ett konstituerande element i den leninistiska politiken. Men samtidigt innebär leninismen den högsta revolutionära ärligheten gentemot partiet och arbetarklassen. Den innehåller varken fiktion, skryt eller pseudo-storhet.

Leninismen är ortodox, enveten, okuvlig, men innebär varken formalism, kanonisering eller byråkratism. I kampen tar den tjuren vid hornen. Att av leninismens traditioner vilja göra en överteoretisk garanti för ofelbarheten hos allt som sagts och tänkts av dessa traditioners uttolkare, det är att håna den verkliga revolutionära traditionen och förvandla den till officiell byråkratism. Det är löjligt och fåfängt att försöka hypnotisera ett stort revolutionärt parti genom att upprepa samma gamla formler, enligt vilka den korrekta linjen måste sökas inte i varje frågas väsen, inte i sättet att ställa och lösa frågan, utan i en information ... av biografisk karaktär.

Eftersom jag för ett ögonblick måste tala i egen person, vill jag säga att jag inte betraktar den väg på vilken jag kommit till leninismen som mindre säker än de andras. Mina handlingar i partiets tjänst är här den enda garantin: det är allt jag kan erbjuda. Och om frågan ställs inom ramen för den biografiska forskningen, måste också denna utföras enligt reglerna.

Det skulle i så fall krävas svar på känsliga frågor: Har alla de som varit mästaren trogna i det lilla också varit honom trogna i det stora? Har alla de som visat läraktighet i mästarens närvaro därmed skaffat sig garantier för att kunna fortsätta hans verk i hans frånvaro? Består hela leninismen i läraktighet? Jag har på intet sätt för avsikt att analysera dessa frågor genom att ta enstaka kamrater som exempel, kamrater med vilka jag, vad mig anbelangar, avser att fortsätta ett gemensamt arbete.

Vilka svårigheter och meningsskiljaktigheter som än kommer att uppträda i framtiden, kommer de endast att kunna övervinnas genom att partiets medvetande kan utföra ett kollektivt arbete och hela tiden självt låta sig verifieras och härigenom upprätthålla en kontinuitet i utvecklingen.

Denna den revolutionära traditionens karaktär är förbunden med den revolutionära disciplinens särskilda karaktär. Där traditionen är konservativ, där är disciplinen passiv och bryts vid första bästa krisögonblick. Där traditionen, som i vårt parti, består i den högsta revolutionära aktivitet, där uppnår disciplinen sitt maximum, ty dess avgörande betydelse testas oupphörligt i handlingen. Härigenom uppkommer den oförstörbara alliansen mellan det revolutionära initiativet, det kritiska djärva bearbetandet av problemen och järndisciplinen i handlingen. Och det är endast genom denna höga aktivitet som de unga kan motta denna disciplinära tradition från de äldre och fortsätta den.

Vi hyllar bolsjevismens traditioner lika mycket som någon annan. Men må ingen identifiera byråkratism med bolsjevism, tradition med officiell rutin.

6. "Underskattandet" av bönderna

Vissa kamrater har lagt sig till med mycket speciella metoder för politisk kritik. De hävdar att jag idag har fel i den ena eller andra frågan, för att jag inte hade rätt i den ena eller andra frågan för något tiotal år sedan ...

Denna metod underlättar avsevärt min uppgift. Men vad som krävs är ett studium av dagsfrågan i sig själv.

En fråga som rests för flera år sedan är sedan länge uttömd, avgjord av historien och för dess behandling krävs inga större intellektuella ansträngningar. Allt som behövs är minne och ärligt uppsåt.

Men jag kan inte säga att i detta senare avseende allt står väl till med mina kritiker. Och jag skall bevisa det med hjälp av ett exempel hämtat från ett av de viktigaste frågekomplexen.

Ett favoritargument har i vissa kretsar under den senaste tiden varit att – fr.a. indirekt – antyda att jag "underskattar" böndernas roll. Men man får förgäves leta bland mina motståndare efter en analys av denna fråga, efter fakta, citat, kort sagt, några som helst bevis.

Deras argumentering kan vanligen reduceras till anspelningar på teorin om "den permanenta revolutionen" och lite korridoriskvaller. Varken mer eller mindre.

Vad gäller "den permanenta revolutionens" teori ser jag ingen som helst anledning att ta tillbaka vad jag skrivit i ämnet 1904, 1905, 1906 och därefter. Jag hyser fortfarande åsikten att de tankar jag då utvecklade, i sin helhet stod den verkliga leninismen betydligt närmare än mycket av det som vid den tiden skrevs av åtskilliga bolsjeviker.

Uttrycket "permanent revolution" är ett Marx-uttryck och tillämpades på 1848 års revolution. Inom den revolutionära marxistiska litteraturen har det alltid haft medborgarrätt. Franz Mehring använde det om revolutionen 1905-1907. Den permanenta revolutionen, det är den fortlöpande, oavbrutna revolutionen. Vad för slags tänkande ligger bakom detta uttryck?

Jo, att, för oss kommunister revolutionen inte är avslutad efter den ena eller andra politiska erövringen, efter uppnåendet av den ena eller andra sociala reformen, utan fortsätter att utvecklas ända fram till ett fullständigt förverkligande av socialismen. När sålunda revolutionen (i vilken vi deltar och som vi leder) en gång satts igång, avbryts den aldrig av oss på något slags formellt stadium. Vi upphör tvärtom inte att föra denna revolution vidare i samklang med situationen, så

länge den inte uttömt alla rörelsens möjligheter och krafter. Detta gäller såväl revolutionens erövringar inom ett land som dess utsträckning på den internationella arenan.

För Ryssland innebar denna teori: vad vi behöver är inte en borgerlig republik, inte heller proletariats och böndernas demokratiska diktatur, utan en arbetarregering som stöder sig på bönderna och inleder den internationella socialistiska revolutionens epok.

Idén om den permanenta revolutionen sammanfaller sålunda helt med bolsjevismens grundläggande strategiska linje. Kanske var detta svårt att se för en femton år sedan. Men det är omöjligt att inte förstå och erkänna den nu när de allmänna formlerna verifierats av erfarenheten.

Det går inte att i mina dåtida skrifter upptäcka minsta försök att "hoppa över" bönderna. Teorin om den permanenta revolutionen *ledde rakt till leninismen och i synnerhet till 1917 års aprilteser*.

Nu förhåller det sig ju så, att dessa teser, som förutbestämde vårt partis politik under hela Oktober, framkallade ren panik bland en mycket stor del av dem som idag endast kan tala om "den permanenta revolutionens" teori med helig skräck.

Att gå i debatt på alla dessa frågor med kamrater som sedan länge upphört att läsa och enbart lever på sina förvirrade ungdomsminnen är inte lätt och dessutom helt onödigt. Men de kamrater, och i första hand de unga kommunister, som har studielågan kvar och, under alla omständigheter, varken låter sig skrämmas av hysteriska ord eller ordet "permanent", gör rätt i att själva med penna i hand läsa dåtidens verk för och emot den permanenta revolutionen och försöka sätta dem i samband med oktoberrevolutionen.

Men vad som är än viktigare är praktiken under och efter Oktober. Här kan varje detalj verifieras. Det behöver inte sägas, att det ifråga om vårt partis antagande av det "socialrevolutionära" jordbruksprogrammet, inte rådde skuggan av oenighet mellan Lenin och mig. Detsamma gäller jorddekretet.

Kanske var vår jordbrukspolitik felaktig på vissa punkter; men den framkallade i varje fall inga meningsskiljaktigheter mellan oss. Det var under aktiv medverkan från min sida som vår politik började inriktas på mellanbonden. Erfarenheterna av militärbudet bidrog i inte ringa grad till att förverkliga denna politik.

Hur är det förresten möjligt att underskatta böndernas roll och betydelse vid bildandet av en revolutionär armé som rekryterades från bondeleden och organiserades med hjälp av avancerade arbetare?

Vi behöver endast gå igenom vår politiska militärlitteratur för att inse i hur hög grad den genomsyrades av tanken att inbördeskriget är en politisk kamp om bönderna mellan arbetarna och kontrarevolutionen och att segern inte kunde vinnas annat än genom upprättandet av ett rationellt förhållande mellan arbetare och bönder, såväl inom ett isolerat regemente, inom militärdistriktet som inom staten som helhet.

I mars 1919 hävdade jag i en rapport som tillsändes Centralkommittén från Volgaområdet, där jag då befann mig, nödvändigheten av en effektivare tillämpning av vår politik för mellanbönderna och kritiserade partiets försummelser i denna fråga.

I en rapport som var direkt inspirerad av diskussioner i Sengelejevorganisationen, skrev jag: "Den tillfälliga politiska situationen – kanske är det trots allt fråga om en längre period – är likväl en betydligt mer djupgående samhällsekonomisk realitet, ty även om den proletära revolutionen segrar i Väst, kommer vi vid förverkligandet av socialismen i stor utsträckning att tvingas basera oss på mellanbonden och dra in honom i den socialistiska ekonomin."

Men inriktningen på mellanbonden ("visa omsorg om bönderna", "ge dem inga order" osv.) visade sig i sin första form otillräcklig. Känslan av att det var *nödvändigt att modifiera den ekonomiska politiken blev allt starkare*. Under intryck av mina iakttagelser av tillståndet inom armén och mina

konstateranden under de ekonomiska inspektionsturer i Ural, skrev jag i februari 1920 till centralkommittén:

”Den nuvarande politiken med rekvisition av livsmedel efter bestämda konsumtionsnormer, kollektivt ansvar för leveransen av produkter och för en jämn fördelning av industriprodukter, framkallar en tilltagande nedgång i jordbruksproduktionen, en atomisering av industriproletariatet och hotar att fullständigt upplösa landets ekonomiska liv.”

Som grundläggande praktisk åtgärd föreslog jag: ”Ersätt rekvisitionerna med en mot produktionskvantiteten svarande avgift (en sorts progressiv inkomstskatt) som är så beskaffad att det ändå blir mer fördelaktigt att öka utsädesarealen eller effektivisera odlingen.

Min text¹² var som helhet ett relativt bestämt förslag att på landsbygden övergå *till den Nya Ekonomiska Politiken*. Till detta förslag knöts ett annat rörande den nya organiseringen av industrin, ett betydligt mindre detaljerat och försiktigare förslag men i grunden riktat mot ”Central”-regimen, vilken bröt ned all förbindelse mellan industrin och jordbruket.

Dessa förslag avvisades då av centralkommittén. Detta var den enda meningsskiljaktigheten i bondefrågan.

Men hade det varit rationellt att anta den Nya Ekonomiska Politiken i februari 1920? Därom kan det råda delade meningar. Jag känner mig personligen övertygad om att vi skulle vunnit på det. Det är i varje fall omöjligt att, utifrån de dokument jag just föredragit, dra slutsatsen att jag systematiskt förbigått bönderna eller att jag inte i tillräcklig utsträckning uppskattat deras betydelse ...

Fackföreningsdiskussionen framtvingades till följd av den ekonomiska återvändsgränd i vilken vi hamnat tack vare livsmedelsrekvisitionerna och den allsmäktiga ”Central”-regimen. Kunde en ”sammanflätning” av fackföreningar och ekonomiska organ reda ut situationen? Uppenbarligen inte. Men inte heller några övriga åtgärder kunde reda ut situationen så länge ”krigskommunismens” ekonomi var för handen.

Dessa episodiska diskussioner kom helt i bakgrunden inför beslutet att vända ansiktet mot marknaden, ett beslut av oerhörd betydelse och som inte gav upphov till några meningsskiljaktigheter. Den nya resolution som ägnades fackföreningarnas uppgifter på basis av NEP utarbetades av Lenin mellan den X:e och XI:e kongressen och antogs enhälligt.

Jag skulle gott och väl kunna referera ett tiotal andra politiska fakta av lika stor betydelse och som lika tydligt dementerar fabeln om mitt förmenta ”underskattande” av bönderna. Men är det, när allt kommer omkring, verkligen nödvändigt och möjligt att tillbakavisa en fullständigt obevisbar anklagelse, som dessutom enbart bygger på oärligt uppsåt eller, i bästa fall, på dåligt minne?

Är det riktigt att den internationella opportunismens grundläggande drag är ”underskattandet” av böndernas roll? Nej, det är inte riktigt. Opportunismens grundläggande drag, och här måste också vår ryska mensjevism inräknas, är underskattandet av *proletariatets* roll eller, snarare, det bristande förtroendet för dess revolutionära styrka.

Mensjevikerna grundade hela sin argumentering mot proletariatets maktövertagande på det oerhörda antalet bönder och deras enorma sociala roll i Ryssland. Socialrevolutionärerna ansåg att bönderna var som skapta för att stå under deras ledning och, genom deras förmedling, styra landet.

Mensjevikerna, som i revolutionens mest kritiska ögonblick, gjorde gemensam sak med socialrevolutionärerna, ansåg att bönderna av naturen var ämnade att bli det främsta stödet åt den borgerliga demokratin, till vars undsättning de kom så fort tillfälle gavs, antingen genom att stödja socialrevolutionärerna eller kadeterna.¹³ Dessutom överlämnade mensjevikerna och socialrevolutionärerna i dessa kombinationer de till händer och fötter bundna bönderna åt bourgeoisin.

¹² Se nedan den viktigaste delen av detta dokument.

¹³ Förkortning av ”Konstitutionella Demokraterna”, ett borgerligt parti i Tsar-Ryssland som arbetade för en konstitutionell monarki. I förhållandet till bolsjevikerna och Sovjetregimen intog de en öppet kontrarevolutionär hållning.

Man kan visserligen säga att mensjevikerna underskattade böndernas möjliga roll i *förhållande till bourgeoisins roll*; men de underskattade än mer proletariats roll i förhållande till böndernas. Och det är av denna senare underskattning som den förra logiskt följer.

Mensjevikerna förkastade proletariats ledande roll i förhållande till bönderna som något utopiskt, något meningslöst, med alla de härav följande konsekvenserna, dvs. de förkastade proletariats erövrande av makten med stöd av bönderna. Detta var mensjevikernas Akilleshäla och f.ö. det enda de hade gemensamt med Akilles.

Vilka var slutligen de väsentligaste argumenten, inom vårt parti, mot maktövertagandet före Oktober? Bestod de i ett underskattande av böndernas roll? Nej, de bestod tvärtom i en överskattning av deras roll i förhållande till proletariats.

De kamrater som motsatte sig maktövertagandet hävdade fr.a. att proletariats skulle dränkas av det småborgerliga elementet, vars bas utgjordes av en befolkning på över hundra miljoner bönder.

Termen "underskattande" säger i sig själv ingenting, vare sig teoretiskt eller politiskt, ty det gäller inte bara böndernas absoluta tyngd i historien, utan dess roll och betydelse i förhållande till andra klasser, å ena sidan gentemot bourgeoisin och, å den andra, gentemot proletariats.

Frågan kan och bör ställas konkret, dvs. utifrån det dynamiska styrkeförhållandet mellan olika klasser. En fråga som politiskt är av avsevärd betydelse för revolutionen (i vissa fall av avgörande betydelse, även om det växlar mellan de olika särskilda länderna) är frågan om huruvida och i vilken omfattning proletariats, under den revolutionära perioden, kommer att kunna vinna över bönderna till sin sida.

Ekonomiskt sett finns det en fråga av enorm betydelse (i vissa länder, som vårt, av avgörande betydelse, men det är mycket olika från land till land) nämligen den om huruvida det makthavande proletariats kommer att kunna harmoniera uppbygget av socialismen med bondeekonomin.

Men i alla länder och under alla förhållanden består opportunistens väsen i ett överskattande av borgarklassens och mellanklassernas styrka och ett underskattande av proletariats styrka.

Det är en löjlig, för att inte säga absurd, pretention att vilja upprätta en universiell bolsjevikisk formel i bondefrågan, en formel som skulle vara lika giltig för Ryssland år 1917 och 1923, för Amerika med dess farmare och Polen med dess storgodsegendom.

Bolsjevikerna började med ett program om att återbörda jordlotterna till bönderna, ersatte detta program med ett program om förstatligande av jorden, gjorde 1917 socialrevolutionärernas agrarprogram till sitt, inrättade systemet med livsmedelsrekvisition och ersatte därefter detta med en livsmedelsskatt ... Och ändå befinner vi oss fortfarande mycket långt från en lösning av bondefrågan och vi har ännu många förändringar och kast framför oss.

Står det inte klart att man inte kan upplösa dagens praktiska uppgifter i några allmänna formler som skapats av gårdagens erfarenheter? Att man inte kan ersätta lösningen av de ekonomiska organisationsproblemen med ett djärvt åberopande av traditionen? Att man inte vid bestämningen av den historiska vägen kan basera sig endast på minnen och analogier?

Den aktuella huvuduppgiften på det ekonomiska området består i att mellan industrin och jordbruket, och som en följd härav inom industrin, upprätta en länk som gör det möjligt för industrin att utvecklas med ett minimum av kriser, sammanstötningar och omvälvningar och tillförsäkra den statliga industrin och handeln en växande dominans över privatkapitalet.

Detta är det allmänna problemet. Det kan uppdelas i en rad delproblem: vilka är de metoder som bör följas för att ett rationellt förhållande mellan stad och landsbygd skall kunna upprättas? Mellan kommunikationerna, finansieringen och industrin? Mellan industrin och handeln? Vilka är de institutioner som är kallade att tillämpa dessa metoder? Vilka, slutligen, är de konkreta statistiska data som i varje givet läge kan göra det möjligt att upprätta de ekonomiska planer och kalkyler som är bäst anpassade till situationen?

Detta är givetvis frågor som inte kan besvaras med hjälp av på förhand uppgjorda allmänna politiska formler. Det är under arbetet på att lösa dem som man får söka efter ett konkret svar.

Vad bonden begär av oss är inte ett uppreparande av en historiskt korrekt formulering av vissa klassrelationer ("smytjka"¹⁴ mellan stad och landsbygd osv.) utan att vi skall förse honom med billig spik, tyg och tändstickor.

Vi kommer inte att kunna tillfredsställa dessa krav annat än genom en allt exaktare tillämpning av metoder för registrering, produktion, försäljning, arbetskontroll, radikala omläggningar och förändringar.

Har dessa frågor en principiell eller programmatisk karaktär? Nej, ty varken partiets program eller teoretiska tradition har bundit oss eller kunnat binda oss till detta på grund av bristande erfarenheter och generaliseringar.

Är dessa frågor av stor praktisk betydelse? Ja, oerhört. Av deras lösning beror revolutionens öde. Att under dessa omständigheter försöka förflacka varje praktisk fråga och de därav framgående meningsskiljaktigheterna i en parti-"tradition" som förvandlats till abstraktion, det är för det mesta att avstå från det viktigaste i själva denna tradition: kravet att ställa och lösa varje problem i dess fulla verklighet.

Det måste bli ett slut på *pratet* om underskattandet av böndernas roll. Det krävs en prissänkning på de varor som är avsedda för bönderna.

Bilaga

Livsmedels- och agrarpolitikens grundläggande problem

(Ett förslag tillställt CK i februari 1920)

Adels- och kronojorden har återlämnats till bönderna. Hela vår politik riktas mot de bönder som äger stora jordarealer och ett stort antal hästar (kulaker). Å andra sidan baseras vår försörjningspolitik på rekvisition av jordbruksproduktionens överskott (över konsumtionsnormerna). Detta driver bonden till att endast odla för familjens behov. Särskilt dekretet om rekvisition av den tredje kon (betraktad som överskott) leder i verkligheten till hemlig slakt av korna, till hemlig försäljning av köttet till höga priser och till upplösning av mejeriindustrin. Samtidigt slår sig städernas halvproletära och t.o.m. proletära element ned i byarna, där de organiserar sina egna jordbruk. Industrin förlorar sin arbetskraft och inom jordbruket sker en kontinuerlig ökning av isolerade och självträckliga jordbruk. Härigenom undermineras grunden för vår försörjningspolitik, som baseras på rekvisition av överskotten. Om rekvisitionen i år ger en större produktmängd, måste det tillskrivas utsträckningen av det sovjetiska territoriet samt en viss förbättring av försörjningsapparaten. Men i allmänhet hotar landets livsmedelsresurser att uttömmas, något som inte kan avhjälpas av förbättringar av rekvisitionsapparaten. De ekonomiska upplösningstendenserna kan bekämpas medföljande metoder:

- 1) Ersätt överskottsrekvisitionerna med en mot produktionskvantiteten svarande avgift (en form av progressiv skatt på jordbruksinkomsten) och så beskaffad att det ändå blir mer fördelaktigt att öka utsädesarealen eller effektivisera odlingen.
- 2) Inrätta en stramare förbindelse mellan leveransen av industriprodukter till bönderna och den av dem levererade kvantiteten säd, inte enbart per kommun och stad, utan också per lantbruk.

Låt de lokala industriföretagen delta i denna uppgift. Betala delvis bönderna med industriföretagens produkter för de råvaror, det bränsle och de livsmedelsprodukter de levererar.

¹⁴ Den ryska termen för allians eller union, vilken i Bolsjevik-Ryssland användes för att bl. a. beteckna den revolutionära alliansen mellan proletariat och bönder.

Det är i varje fall uppenbart att den nuvarande politiken med rekvisition efter bestämda konsumtionsnormer, kollektivt ansvar för leveransen av produkter och för en jämn fördelning av industriprodukter, framkallar en tilltagande nedgång i jordbruksproduktionen, en atomisering av industriproletariatet och hotar att fullständigt upplösa landets ekonomiska liv.

7. Planerad ekonomi ("1042")

I den aktuella muntliga och skriftliga debatten har av någon outgrundlig anledning uppmärksamheten kommit att fästas på order nr 1042. Varför? Hur då? Utan tvivel har majoriteten av parti-medlemmarna glömt innebörden av detta mystiska nummer. Det gäller Kommunikationskommisariatets order av den 22 maj 1920 angående reparation av lokomotiv. Sedan dess tycks en hel del vatten ha flugit under järnvägsbroarna och för närvarande finns det många frågor som är mer angelägna än den om vårt sätt att organisera reparationen av lokomotiv år 1920. Det finns mycket färskare planinstruktioner inom metallurgin, maskinkonstruktionen och i synnerhet konstruktionen av jordbruksmaskiner. Vi har den klara och precisa resolutionen från XII:e kongressen om planstyrningens inriktning och uppgifter. Vi har våra färskare erfarenheter av förverkligandet av arbetsplanen för 1923. Varför har då en plan från krigskommunismens dagar åter kommit i rampljuset just nu, som den romerska teaterns *Deus ex machina*?

Den har kommit fram därför att det bakom maskinen fanns regissörer för vilka den var nödvändig för pjäsens upplösning. Vilka är dessa regissörer och varför har de plötsligt fått behov av order nr 1042? Det är helt och hållet obegripligt. Man tvingas att tro att denna order blivit outhärlig för personer med en oemotståndlig längtan efter den historiska sanningen. Naturligtvis vet också de att det finns många andra frågor som är viktigare och mer brännande än planen för reparation av järnvägarnas rullande materiel, en plan som upprättades för snart fyra år sedan. Men döm själva! Är det möjligt att komma vidare, upprätta nya planer, ansvara för deras riktighet och framgång, utan att först ha förklarat för alla ryska medborgare att order nr 1042 var en felaktig order som bortsåg från bondefaktorn, misstrodde partitraditionen och tenderade att upprätta en fraktion! Vid första anblicken tycks 1042 vara ett enkelt grundtal. Men vi får inte låta oss bedragas av skenet. Med lite större uppmärksamhet och klarsynthet kommer vi att inse att talet 1042 inte är bättre än det apokalyptiska talet 666, symbolen för ett fruktansvärt odjur. Man måste börja med att krossa det apokalyptiska odjurets huvud för att därefter i lugn och ro kunna tala om andra ekonomiska planer som ännu inte täckts av ett fyraårigt förflutet ...

Ärligt talat hade jag till en början ingen som helst lust att ta upp läsarens tid med order 1042. Detta desto mer som de angrepp den är föremål för inskränker sig till svepskäl eller vaga antydningar ämnade att visa att den som använder sig av dem vet mycket mer än han säger, under det att den stackaren i verkligheten inte vet någonting alls. I denna mening skiljer sig "anklagelserna" mot nr 1042 inte mycket från 1041 andra anklagelser som riktats mot mig ... Här ersätts kvalitet med kvantitet. Här förvanskas skrupelfritt fakta, förvrids texterna, förändras proportionerna och allt samlas i en hög utan ordning eller metod. För att kunna ge en klar bild av meningsskiljaktigheterna och misstagen i det förgångna måste vi på ett exakt sätt kunna återställa den dåtida situationen. Har vi tid till det? Och om så är fallet, är det då värt mödan att reagera på återkomsten av "order nr 1042" efter att ha försummat så många andra i grunden falska antydningar och anklagelser?

Vid närmare eftertanke fann jag att det var nödvändigt, ty här har vi ett i sitt slag klassiskt fall av lättsinne och oärligt uppsåt i anklagelsen. Frågan om order 1042 är en materiell fråga, en fråga som berör produktionen och innehåller följaktligen exakta data, siffror och mått. Det är relativt lätt att få fram säker information om den, att rapportera verkliga fakta, och därför vore lite vanlig försiktighet på sin plats hos dem som behandlar ämnet, ty det är ganska lätt att visa att de talar om något de inte känner till och förstår. Och om det ändå genom detta konkreta, exakta exempel visar sig att den där *Deus ex machina* i verkligheten endast var en lättsinnig gycklare, så kommer det kanske att kunna vara till hjälp för några läsare när det gäller att förstå de regimetoder som de övriga "anklagelserna" innehåller, anklagelser vars tomhet tyvärr är mycket svårare att verifiera än ifråga om order 1042.

Jag skall i min framställning av problemet vinnlägga mig om att inte begränsa mig till historiska data och att förbinda frågan om order 1042 med frågan om den planmässiga produktionen och ledningen. Affären kommer troligen att framstå i något klarare dager genom de konkreta exempel jag skall ge.

Order 1042 rörande reparation av lokomotiv och det metodiska utnyttjandet i detta syfte av järnvägsadministrationens och statens resurser, utarbetades under lång tid av de bästa specialisterna vilka fortfarande innehar höga poster inom järnvägsstyrelsen. Verkställandet av order 1042 började i realiteten i maj-juni och formellt den 1 juli 1920. Planen berörde inte bara järnvägsnätets reparationsverkstäder utan också motsvarande fabriker under *Folkhushållningsrådet*. Här nedan visas en komparativ tabell som å ena sidan anger järnvägsverkstädernas planuppfyllande och å den andra *Folkhushållningsrådets* fabrikers. Våra siffror är en avskrift av officiella obestridliga data som periodiskt framläggs för *Arbets- och Försvarsrådet av Högsta Transportkommissionen* och undertecknas av representanter för *Kommunikationskommisariatet och Folkhushållningsrådet*.

Uppfyllande av order 1042
(planuppfyllningsprocent)

1920	Järnverks- verkstäder	Fabriker under <i>Folkhushållningsrådet</i>
Juli	135	40,5
Augusti	131,6	74
September, , , , ..	139,3	80
Oktober ¹⁵	130	51
November	124,6	70
December	120,8	66
Summa	130,2	70 ¹⁶
1921		
Januari	95	36
Februari	90	38
Mars	98	26
April	101	

(Jemsjanov var kommunikationskommisarie 1921)

Tack vare intensifieringen av arbetet i *Kommunikationskommisariatets* verkstäder blev det sålunda möjligt att från och med oktober höja den månatliga prestationsnormen med 28 %. Trots denna höjning överskreds vid verkställandet av planen under det andra halvåret 1920 den fastställda normen med 30 %. Under de första fyra månaderna av 1921 understeg planuppfyllandet i någon mån de fastställda normerna. Men medan Dzerzjinskij innehade posten som kommunikationskommisarie uppkom svårigheter oberoende av hans vilja: å ena sidan bristen på material och elementära produkter för själva reparationsarbetet och å den andra den stora knappheten på bränsle vilket t.o.m. omöjliggjorde användandet av de existerande loken. Följaktligen beslöt *Arbets- och Försvarsrådet* genom en order av den 22 april 1921 att för återstoden av 1921 avsevärt reducera de av plan 1042 fastställda normerna för lokreparationer. För de sista åtta månaderna 1921 representerade arbetet inom *Kommunikationskommisariatet* 88 % och *Folkhushållningsrådet* 44 % av den ursprungliga planen.

¹⁵ Med hänsyn till framgångarna vid uppfyllandet av planen, höjdes prestationsnormen fr.o.m. oktober med 28 % . – L.T.

¹⁶ Vad gäller tillförseln av material och reservdelar till järnvägsverkstäderna, uppnådde Folkhushållningsrådets fabriker endast 30 % av det program de påtagit sig.

Resultatet av verkställandet av order 1042 under det första, och för transportererna mest kritiska, halvåret framställs på följande sätt i de av partiets politbyrå antagna teserna för VIII:e sovjetkongressen.

”Reparationsprogrammet har sålunda antagit en exakt karaktär inte endast för järnvägsverkstäderna utan också för de fabriker under *Folkhushållningsrådet* som betjänar transportsektorn. Reparationsprogrammet som uppställts till priset av ett avsevärt arbete och som godkänts av *Högsta Transportkommissionen* har likväl uppfyllts i mycket olika grad i järnvägsverkstäderna (*Kommunikationskommisariatet*) och fabriker (*Folkhushållningsrådet*): under det att större och mindre reparationer uttryckta i genomsnittliga reparationsenheter i verkstäderna under innevarande år ökade från 258 lokomotiv till över 1000, dvs. en ökning på 400 %, dvs. 130 % av det fastställda månadsprogrammet, levererade *Folkhushållningsrådets* fabriker material och reservdelar endast till en tredjedel av det program som upprättades av Transportkommissionen i samråd med de båda förvaltningarna (Järnvägarnas och det ekonomiska Rådets).”

Men efter en tid blir det omöjligt att uppfylla de av order 1042 fastställda normerna till följd av otillräckliga mängder råmaterial och bränsle. Detta visar just att ordern var felaktig – kommer vissa kritiker, som f.ö. just får reda på detta faktum när de läser dessa rader, att säga. Vad skall vi svara om inte att order 1042 reglerade lokfördelningen men inte metallproduktionen eller kolutvinningen, vilken reglerades av andra order och andra institutioner? Order 1042 var inte en ekonomisk universalplan, utan endast en plan för transportererna.

Men borde den inte ha samordnats med bränsle- och metallresurserna? Givetvis, och det var just därför som *Transportkommissionen* bildades, vari representanter för *Kommunikationskommisariatet* och *Folkhushållningsrådet* ingick på paritetsbasis. Upprättandet av planen genomfördes i enlighet med anvisningarna från *Folkhushållningsrådets* representanter, vilka förklarade sig kunna leverera det ena eller andra materialet. Om det följaktligen finns ett räknefel så är det helt och hållet *Folkhushållningsrådets* fel.

Är det f.ö. kanske detta som kritikerna menar? Det är ytterst tveksamt. ”Kritikerna” visar en väldig omsorg om den historiska sanningen, men på villkor naturligtvis att den spelar dem själva i händerna. Och bland dessa ”kritiker” *post factum* finns det – det skall gudarna veta – flera som vid den tiden ansvarade för *Folkhushållningsrådets* skötsel. I sin kritik misstar de sig helt enkelt på adresserna. Det må vara hänt. Som förmildrande omständigheter bör vidare framhållas att prognoserna för kolutvinning, metallproduktion osv. var mycket svårare att fastställa då än nu. Att *Kommunikationskommisariatets* prognoser om lokreparationerna var ojämförligt mycket mer exakta än *Folkhushållningsrådets* beror – i varje fall till en viss gräns – på att järnvägsadministrationen var mer centraliserad och mer erfaren. Det erkänner vi gärna. Men det förändrar på intet sätt det faktum att de felaktiga beräkningarna helt och hållet kan tillskrivas det ekonomiska Rådet.

Detta misstag, som nödvändiggjorde en sänkning av plannormerna, men inte ett avskaffande av själva planen, talar varken direkt eller indirekt mot order 1042, som fr.a. angav inriktningen och inbegrep periodiska förändringar när sådana påkallades av erfarenheten. *Att kontrollera produktionsplanen är en av de viktigaste punkterna i dess uppfyllande.* Vi såg ovan att produktionsnormerna i order 1042 från oktober 1920 höjdes med 28 % på grund av att produktionskapaciteten i *Kommunikationskommisariatets* verkstäder, tack vare de vidtagna åtgärderna, befanns vara högre än beräknat. Vi såg också hur dess normer genomgick en kraftig sänkning från maj 1921, till följd av omständigheter som låg utanför sagda Kommisariat. Men höjningen och sänkningen av dessa normer följde en bestämd plan, *vars bas* utgjordes av order 1042.

Detta är vad som maximalt kan begäras av en orienteringsplan. Det som naturligtvis var av störst betydelse var siffrorna från de första månaderna, det första halvåret; övriga siffror kunde endast ha en teoretisk innebörd. Ingen av dem som deltog i utarbetandet av ordern tänkte då på att dess verkställighet skulle vara i exakt fyra och ett halvt år. När det visade sig möjligt att höja normerna, reducerades den teoretiska perioden till tre och ett halvt år. Materialbristen åstadkom en ny förlängning. Men det går inte att komma ifrån att ordern under den mest kritiska perioden för transportererna (i slutet av 1920 och början av 1921) stod i samklang med verkligheten, att

reparationerna av lokomotiven verkställdes enligt en bestämd plan och fyrdubblades samt att järnvägarna undgick den hotande katastrofen.

Vi känner inte till med vilka idealplaner våra värderade kritiker jämför order 1042. Det förefaller oss bäst att jämföra den med situationen före dess tillkomst. Vid den tiden förhöll det sig så att lokomotiven lokaliserades till varje industri som efterfrågade dem för att klara den egna livsmedelsförsörjningen. Det var en desperat åtgärd som skapade kaos i transportsystemet och innebar ett monstruöst slöseri med det nödvändiga reparationsarbetet. Order 1042 skapade enhet och införde element av rationell arbetsorganisation i reparationsarbetet genom att tilldela bestämda verkstäder bestämda lokserier, så att reparationen av materialet inte längre var beroende av arbetarklassens spridda ansträngningar, utan av en mer eller mindre exakt registrering av styrkan och resurserna inom transportförvaltningen. Häri ligger den främsta betydelsen av order 1042, oberoende av graden av överensstämmelse mellan planens och uppfyllandets siffror. Men som vi såg ovan gick allt väl också i det avseendet.

Nu när fakta i målet är glömda kan naturligtvis vad som helst sägas om plan 1042 i hopp om att ingen skall komma på att kontrollera uppgifterna och att alltid något kommer att sitta kvar. Men på den tiden var affären helt klar och obestridlig. Vi kan citera tiotals vittnesmål. Vi skall välja tre, från skilda håll men karaktäristiska vart och ett på sitt sätt.

Den 3 juni bedömde *Pravda* läget inom transportsystemet på följande sätt:

”... Transportsystemet har nu i vissa avseenden förbättrats. T.o.m. en ytlig iakttagare kan konstatera en viss ordning som ännu är högst elementär men som inte fanns tidigare. För första gången har en noggrann produktionsplan utarbetats. Bestämda uppgifter har tilldelats verkstäderna, fabrikena och depåerna. För första gången sedan revolutionen har en fullständig och exakt registrering av alla produktionsmöjligheter företagits. I detta avseende utgör den av Trotskij undertecknade order 1042 en vändpunkt i vårt arbete på transportområdet . . .”

Man kan invända att detta vittnesmål inte är annat än en på förhand gjord bedömning och att den var signerad N.B. och alltså bara uttryckte Bucharins åsikt. Det bestrider vi inte. Icke desto mindre erkände *Pravda* i denna passage att man börjat skapa ordning i reparationen av järnvägsmateriel.

Men vi skall föredraga ett mer auktoritativt vittnesmål, som baseras på ett halvårs erfarenheter. På den 8:e sovjetkongressen sade Lenin:

” . . . Ni har redan, bl.a. i Jemsjanovs och Trotskijns teser, kunnat se att vi på detta område (underhåll av transportsystemet) besitter en verklig plan som utarbetats för flera år framåt. Order 1042 täcker en femårsperiod; under loppet av fem år kan vi återställa vårt transportsystem, minska antalet skadade lok och, vilket är viktigt, den nionde tesen anger att vi redan knappt in på tidsschemat.

När stora planer som utarbetats för flera år läggs fram, infinner sig ofta skeptikern och säger: ‘Vad kan det tjäna till att göra prognoser för flera år? Om vi bara kunde klara av våra nuvarande uppgifter, skulle det vara fullt tillräckligt.’ Kamrater, vi måste kunna förena bägge sakerna.

Vi har inga seriösa utsikter att lyckas i vårt arbete, såvida det inte finns en plan för en längre period. Vad som bevisar nödvändigheten av en sådan plan, det är den obestridliga förbättringen av transportererna. Jag vill fästa er uppmärksamhet på ett avsnitt i den nionde tesen där det sägs att tidsschemat för återställandet av transportsystemet är på fyra och ett halvt år, men det har redan kunnat nedbringas eftersom vi gör mer än normerna. Tidsschemat har redan fastställts till tre och ett halvt år. Det är på så sätt vi måste arbeta i ekonomins övriga branscher . . .”

Slutligen laser vi, ett år efter publicerandet av order 1042, i Dzerzjinskijs order: *Om grundvalen för det framtida arbetet inom Kommunikationskommisariatet*, daterat den 27 maj 1921:

”Med hänsyn till att normreduktionen ifråga om order 1042 och 1157,¹⁷ som var den första och lysande erfarenheten av planerad ekonomi, är tillfällig och framkallad av den bränslekris vi genomgår ... Nödvändiga åtgärder för utrustningens och verkstädernas underhåll och återställande bör vidtagas . . .”

Efter ett års erfarenhet och den påtvingade sänkningen av reparationsnormerna erkänner således den nya järnvägsdirektören (efter Jemsjanov) att order 1042 var ”den första och lysande erfarenheten av planerad ekonomi”. Jag tvivlar starkt på möjligheten att idag förvränga, omvandla historien, även om det bara rör sig om reparation av järnvägsmaterial. Ändå försöker flera personer just nu att

¹⁷ Order 1157 var för vagnreparationerna vad order 1042 var för lokreparationerna.

förvränga fakta och anpassa dem efter nuets ”behov”. Jag tror dock inte att detta slags ”reparation” (som också verkställs med hjälp av en plan) har någon samhällelig nytta eller att den på sikt kommer att ge några påtagliga resultat ...

Visserligen kallade Marx revolutionen för historiens lokomotiv ... Men om det är möjligt att återställa järnvägsloken, är det omöjligt att göra detsamma med historiens lokomotiv . . . I dagligt tal kallas sådana försök förfalskningar.¹⁸

*

Som vi sett har *Högsta Transportkommissionen* delvis och med tvekan förverkligat en samordning mellan sammanlänkade branscher av ekonomin, ett arbete som det nu i mycket större och mer systematisk skala är Planeringskommissionens (*Gosplan*) uppgift att åstadkomma. Det exempel vi föredragit visar på en gång uppgifterna och svårigheterna för en planerad ekonomi.

Inga industribranscher, de må sedan vara stora eller små, eller företag, kan åstadkomma en rationell fördelning av resurser och krafter utan att ha en orienteringsplan till sitt förfogande. Samtidigt är alla dessa delplaner relativa, beroende av varandra, och betingar ömsesidigt varandra. Detta ömsesidiga beroende bör med nödvändighet tjäna som grundkriterium vid utarbetandet och därefter uppfyllandet av planerna, dvs. vid den periodiska verifieringen av dem på basis av uppnådda resultat.

Ingenting är lättare än att raljera över planer som upprättats för långa år och som i det följande visar sig vara såpbubblor. Sådana planer har det varit gott om och det behöver inte sägas att ekonomiska fantasier inte hör hemma i ekonomin. Men för att kunna upprätta rationella planer, måste man tyvärr börja med primitiva och grova planer, på samma sätt som man började med stenyxan innan man kom till stålkniiven.

Det bör anmärkas att många människor fortfarande har en naiv uppfattning om den ekonomiska planen: ”Vi har inget behov”, säger de, ”av flera (!) planer; vi har en elektrifieringsplan, låt oss verkställa den!” Detta resonemang ger prov på en komplett oförståelse för själva frågeställningens elementa. Perspektivplanen för elektrifieringen är helt underställd perspektivplanerna för basindustribranscherna, transportsektorn, finanserna och slutligen jordbruket. Alla dessa delplaner måste först och främst harmonieras inbördes i enlighet med de data vi förfogar över om våra ekonomiska resurser och möjligheter.

Det är en sådan gemensam t. ex. årlig plan (som inbegriper de årliga fraktionerna av de särskilda treårs- eller femårsplanerna och som endast representerar arbetshypoteser) som bör och kan utgöra basen för det styrande organet, som ser till att planen uppfylles och som tillför de nödvändiga modifieringarna under loppet av själva planuppfyllandet. Genom att ledningen i detta fall baserar sig på en allmän logisk helhetsuppfattning av den ekonomiska processen, samtidigt som den bevarar en smidighet, kommer den inte att urarta till en serie improvisationer. Istället kommer den att samtidigt som den inför nödvändiga modifieringar kunna fullända och precisera den ekonomiska planen i enlighet med de materiella villkoren och resurserna.

Så ser ett allmänt schema för statlig ekonomisk planering ut. Men förekomsten av en *marknad* försvårar avsevärt dess uppfyllande. I de yttre regionerna går staten samman eller försöker åtminstone gå samman med småbondeekonomin. Det direkta organet för samgåendet är handeln med små- eller mellanindustrins produkter och det är endast indirekt, delvis och senare som den tunga industrin, som direkt tjänar staten, kommer in i bilden (armé, transport, statsindustri). Bondeekonomin styrs inte av någon plan, den betingas av marknaden som utvecklas spontant.

¹⁸ För att grumla till frågan kan man naturligtvis bortse från siffror och fakta och tala om *Centrala transportkommissionen* eller utländska lokomotivorder. Jag måste här upplysa om att dessa frågor saknar inbördes samband. Order 1042 fortsatte att styra reparationsarbetet under Jemsjanov och därefter under Dzerzjinskij, medan sammanställningen av *Centrala Transportkommissionen* fullständigt förändrades. Vad gäller de utländska lokomotivorden, bör det anmärkas att *hela denna operation beslöts och realiserades utanför Kommunikationskommisariatet och oberoende av order 1042 och dess uppfyllande*. Finns det kanske någon som vill ifrågasätta detta? – L.T.

Staten kan och bör påverka den, driva den framåt, men är ännu helt oförmögen att kanalisera den efter en enhetlig plan. Det krävs ännu många och långa år för att komma dithän (troligen fr.a. tack vare elektrifieringen). Under den kommande perioden, som mera direkt angår oss, kommer vi att få en statlig ekonomi som styrs av en bestämd plan. Samtidigt kommer den att i allt högre grad sammanflätas med bondemarknaden och till följd härav anpassa sig till denna allt efter dess utveckling.

Även om marknaden utvecklas spontant, så följer naturligtvis inte att den statliga industrin bör anpassa sig till den spontant. Tvärtom kommer vår eventuella framgång i fråga om den ekonomiska organiseringen till stor del att vara beroende av huruvida vi, genom exakta kunskaper om marknadsvillkoren och korrekta ekonomiska prognoser, kan harmoniera statsindustrin med jordbruket enligt en bestämd plan. Konkurrensen mellan olika statliga fabriker eller trusters förändrar inte det faktum att staten är ägare till hela den förstatligade industrin och att den som ägare, förvaltare och ledare, uppfattar sina egendomar som ett helt i förhållande till bondemarknaden.

Det är naturligtvis ogörligt att i förväg göra några exakta bedömningar av såväl bondemarknaden som världsmarknaden, med vilken vi kommer att få närmare förbindelser fr.a. genom vete- och råvaruexporten. Felbedömningar är oundvikliga, om inte annat så till följd av skördevariationerna. Dessa misstag kommer att uttryckas via marknaden i form av varubrist, konvulsioner och kriser. Det står likväl klart att dessa kriser kommer att bli mindre skarpa och utdragna ju seriösare planen tillämpas i alla den statliga ekonomins branscher. Om brentanisternas (den tyske ekonomen Louis Brentanos lärjungar) och bernsteinianernas lära, enligt vilken de kapitalistiska trusternas dominans skulle reglera marknaden och omöjliggöra kommersiella-industriella kriser, var radikalt felaktig, så är den fullständigt riktig när den tillämpas på arbetarstaten betraktad som trusternas trust och bankernas bank. M.a.o. kommer krisutvecklingen i vår ekonomi att vara den säkraste och klaraste barometer för den statliga ekonomins framgångar i förhållande till privatkapitalet. I den statliga industrins kamp för att erövra marknaden är planen vårt främsta vapen. Utan den skulle förstatligandena bli ett hinder för den ekonomiska utvecklingen och privatkapitalet skulle oundvikligen komma att undergräva socialismens bas.

Med statlig ekonomi förstår vi givetvis förutom industrin, transporter, den statliga utrikes- och inrikeshandeln och finanserna. Hela detta komplex anpassar sig – såväl i sin helhet som i sina delar – till bondemarknaden och den enskilde bonden såsom skattebetalare. Men denna anpassning har till grundläggande syfte att stärka och utveckla *den statliga industrin, den proletära diktaturens hörnsten och socialismens bas*. Det är radikalt felaktigt att tro att det är möjligt att utveckla i isolering eller bringa vissa delar av detta komplex till fulländning: transporter, finanser eller annat. Deras fram och tillbakagångar befinner sig i en intim ömsesidig påverkan. Härav framgår den enorma betydelsen av *Gosplan*, vars roll det är så svårt att skapa förståelse för hos oss.

Gosplan måste styra alla den statliga ekonomins grundläggande faktorer, harmoniera dem med varandra och med bondeekonomin. Dess främsta uppgift bör vara att utveckla den statliga (socialistiska) ekonomin. Det är just i denna mening jag har sagt att ”diktaturen” bör tillkomma inte finanserna utan industrin. Ordet diktatur har – som jag antytt – här en mycket snäv och villkorlig innebörd. Det är ställt mot den ”diktatur” som finanserna gjorde anspråk på. M.a.o. bör inte endast utrikeshandeln utan också återupprättandet av en stabil valuta strikt underordnas den statliga industrins intressen. Självfallet är inte detta riktat mot ”smytjkan”, dvs. mot ett rationellt förhållande mellan det statliga komplexet i sin helhet och bondeekonomin. Tvärtom är det endast på detta sätt som det så småningom kommer att lyckas att förverkliga denna ”smytjka”, som ännu inte är mer än ett ord. Att hävda att man, genom att ställa frågan så, bortser från bönderna eller vill ge den statliga industrin ett uppsving som inte svarar mot den nationella ekonomin i dess helhet är en ren absurditet som inte blir mer övertygande för att den upprepas.

Följande ord ur min rapport inför XII:e kongressen visar vilket slags uppsving man väntade av industrin under den kommande perioden och vilka det var som talade för detta uppsving:

”Jag sade att vi arbetade med förlust. Detta var inte bara min personliga uppfattning. Den delas av våra auktoriserade ekonomiska administratörer. Jag rekommenderar er att läsa Chalotovs pamflett: *Om lönerna*, som utkommit inför kongressen. Den innehåller ett förord av Rykov, där det sägs: *’I början på detta tredje år av vår Nya Ekonomiska Politik, måste vi erkänna att de framgångar som uppnåtts under de två föregående åren fortfarande är otillräckliga, att vi ännu inte lyckats stoppa minskningen av det fasta och rörliga kapitalet och att vi alltså fortfarande befinner oss långt från ett stadium av ackumulation och tillväxt av Republikens produktivkrafter. Under detta tredje år bör vi komma dithän att de viktigaste branscherna inom vår industri och vårt transportsystem går med vinst.’* Rykov konstaterar alltså att vårt fasta och rörliga kapital fortsatt att minska under innevarande år. ‘Under detta tredje år’, säger han, ‘bör vi komma dithän att de viktigaste branscherna inom vår industri och vårt transportsystem går med vinst.’ Jag ansluter mig gärna till denna Rykovs önskan; men jag delar inte hans optimistiska förhoppningar om vårt arbete under detta tredje år. Jag tror inte att de viktigaste branscherna inom vår industri redan under det tredje året kommer att kunna ge någon vinst och jag anser att *det vore vackert nog om vi till att börja med kunde lära oss att bättre beräkna våra förluster under det tredje NEP-året än under det andra, och om vi kunde bevisa att våra förluster under det tredje året inom de viktigaste ekonomiska branscherna, transporter, bränslet och metallindustrin, blivit lägre än under det andra.* Vad som först och främst är av betydelse är att skapa en tendens till utveckling och bistå den. Om förlusterna avtar och industrin går framåt kommer vi att vinna vår sak, nå segern, dvs. profiten, men kurvan måste utvecklas till vår fördel.”

Det är sålunda absurt att hävda att frågan går tillbaka på utvecklingstakten och i stort sett bestäms av hastighetsfaktorn. I verkligheten är det fråga om utvecklingens *riktning*.

Men det är mycket svårt att diskutera med folk som återför varje ny, precis, konkret fråga till en allmännare och sedan länge löst fråga. Det är nödvändigt att konkretisera de allmänna formlerna och det är om detta som en stor del av vår diskussion handlar: vi måste övergå från den allmänna formeln om upprättandet av ”smytjkan” till det mer konkreta ”sax”-problemet (XII:e kongressen), från ”sax”-problemet till den metodiska effektiva regleringen av de prisbestämmande faktorerna (XIII:e kongressen). Det rör sig, för att använda den gamla bolsjevikiska terminologin, om en kamp mot ekonomisk ”svanspolitik”. Segern i denna ideologiska kamp är en nödvändig förutsättning för ekonomiska framsteg.¹⁹

Reparationen av transportmaterial ingick år 1920 inte i någon ekonomisk helhetsplan, ty det var ännu inte fråga om en sådan plan. Den hävstång som en plan utgör tillämpades på transportsystemet, dvs. på den ekonomiska bransch som då var mest utsatt och riskerade en total kollaps. *”Under de villkor som för närvarande hela den sovjetiska ekonomin befinner sig – skrev vi i teserna inför den VIII:e sovjetkongressen – medan utarbetandet och tillämpningen av en ekonomisk plan ännu befinner sig i en period av empirisk harmoniering av de närmast förbundna delarna i denna framtida plan, var det absolut omöjligt för järnvägsadministrationen att upprätta sin reparations- och exploateringsplan på grundval av en enhetlig ekonomisk plan, något som ännu bara var ett projekt.”* Efter att tack vare reparationsplanen ha förbättrats, kom transportsektorn att konfronteras med brister i andra ekonomiska branscher: metallindustrin, bränslet, vetet. På detta sätt ställde plan 1042 frågan om en ekonomisk helhetsplan. NEP modifierade betingelserna för frågeställningen och följaktligen för dess lösningsmetod. Men själva frågan kvarstår i all sin skärpa. Härom vittnar de upprepade besluten om nödvändigheten av att göra *Gosplan* till den sovjetiska ekonomins högkvarter.

Men vi skall återkomma till denna fråga i detalj, ty de ekonomiska uppgifterna kräver en noggrann genomgång.

De historiska fakta jag just har föredragit har, hoppas jag, visat att det var ett misstag av våra kritiker att gräva fram order 1042. Denna orders historia visar den exakta motsatsen till det de ville bevisa. Då vi redan känner deras metoder, väntar vi oss att få se dem häva upp ett skri i högan sky: vad skall det tjäna till, kommer de att säga, att plocka fram gamla frågor och granska en order som publicerades för fyra år sedan? Det är förskräckligt svårt att tillfredsställa folk som beslutat sig för att till varje pris förvränga vår historia. Men det är inte vad vi är ute efter. Vi litat på läsaren, som inte är intresserad av historiens förnyelse utan anstränger sig att upptäcka sanningen, dra lärdom av den och utnyttja den för det fortsatta arbetet.

¹⁹ Vi råder återigen alla kamrater som har ett seriöst intresse för denna fråga att läsa om, och om möjligt noggrant studera, industridebatten på den XII:e partikongressen. – L.T.

Bilaga 1. Den nya kursen

(Brev till partimöten)

Kära kamrater!

Jag hade verkligen hoppats att vara återställd i tid för att kunna delta i diskussionen om partiets inre situation och nya uppgifter. Men min sjukdom tycks vara längre än vad läkarna förutsett och jag ser mig alltså tvungen att framlägga mina synpunkter skriftligt.

Politbyråns resolution om partiets organisering är av utomordentlig betydelse. Den anger att partiet kommit till en viktig vändpunkt på sin historiska bana. Vid vändpunkterna krävs, som påpekats på många möten, ett stort mått av försiktighet, men det krävs också fasthet och beslutsamhet. Varje tveksamhet och vaghet vore vid detta tillfälle detsamma som den värsta oförsiktighet.

I sin benägenhet att överskatta den ledande apparatens roll och underskatta partiets initiativkraft, har några konservativt sinnade kamrater kritiserat politbyråns resolution. Centralkommittén, säger de, har påtagit sig omöjliga förpliktelser. Resolutionen kommer bara att skapa illusioner och endast få negativa återverkningar. Detta synsätt röjer en djup byråkratisk misstro mot partiet. Hittills har tyngdpunkten felaktigt varit förlagd till apparaten. CK-resolutionen hävdar att den hädanefter bör ligga i alla medlemmars aktivitet, initiativ och kritiska anda, medlemmar som utgör proletarietets organiserade förtrupp. Den innebär inte att partiapparaten fått till uppgift att dekretera, skapa eller upprätta den demokratiska regimen. Partiet självt kommer att förverkliga denna regim. Kort sagt: *partiet måste underordna sin egen apparat under sig självt*, utan att upphöra att vara en centraliserad organisation.

I den senaste tidens debatter och artiklar har det understrukits att den ”rena”, ”totala”, ”ideala” demokratin är omöjlig att förverkliga och oförenlig med ett massparti och att den inte kan utgöra ett mål i sig i högre grad än partiapparaten. Demokratin och centralismen är två sidor av partiets organisering. Det gäller att harmoniera dem på ett riktigt sätt, dvs. på ett sätt som svarar mot situationen. Under den senaste perioden har balansen kullkastats till förmån för apparaten. Partiets initiativ inskränktes till ett minimum. Härigenom uppkom vanor och metoder inom ledningen som står i bjärt kontrast till den anda som bör råda i proletarietets revolutionära organisation. Den överdrivna centraliseringen av apparaten gav upphov till en *olustkänsla*, en olustkänsla som i partiets ytterlighetsflygel antog en extremt morbid form och ledde bl.a. till uppkomsten av illegala grupperingar, vilka leddes av element som otvivelaktigt var fientligt inställda till kommunismen. Samtidigt underkände hela partiet i allt högre grad de officiella metoderna för att komma till rätta med problemen. Tanken, eller i varje fall känslan, att partiet höll på att föra in partiet i en återvändsgränd var allmänt spridd. Röster höjdes för att utpeka faran. Resolutionen om den nya kursen är det första officiella uttrycket för det omslag som skett inom partiet. Det kommer att förverkligas i den mån partiet, dvs. dess fyra hundra tusen medlemmar, kommer att vilja och kunna förändra den.

I en rad artiklar vinnlägger man sig om att visa att man, för att få liv i partiet, måste börja med att höja nivån bland dess medlemmar, varpå resten, dvs. arbetardemokratin, skulle fås på köpet. Det är obestridligt att det krävs en höjning av partiets ideologiska nivå för att det skall bli förmöget att klara sina gigantiska uppgifter, men denna pedagogiska metod är otillräcklig och, därför, felaktig och att framhärda i detta är liktydigt med att oundvikligen framprovocera en skärpning av krisen.

Partiet kan endast höja sin nivå om det genomför sina väsentliga uppgifter genom det kollektiva ledarskapet, som utvecklar arbetarklassens och den proletära statens initiativ. Vi måste närma oss frågan *politiskt* och inte *pedagogiskt*. Det går inte att göra tillämpningen av arbetardemokratin beroende av graden av ”beredskap” för denna demokrati hos partimedlemmarna. Ett parti är ett parti. Vi kan uppställa stränga krav på dem som vill ansluta sig till det för att stanna där, men när man en gång blivit medlem, deltar man härigenom i alla dess aktiviteter.

Byråkratismen kväver alla initiativ och förhindrar därmed en allmän nivåhöjning i partiet. Det är dess kardinalfel. Eftersom apparaten oundvikligen består av de mest erfarna och meriterade kamraterna, får byråkratismen sina farligaste återverkningar i den unga kommunistiska generationens politiska skolning. Det är också ungdomen, denna partiets osvikliga barometer, som reagerar kraftigast mot byråkratismen i vår organisation.

Vi får dock inte tro att vårt sätt att lösa problem – de avgörs nästan uteslutande av partifunktionärerna – är utan inflytande på den äldre generationen, som förkroppsligar partiets politiska erfarenheter och revolutionära traditioner. Också här är faran mycket stor. Den enorma auktoriteten hos partiets veterangrupp är allmänt erkänd. Men det vore ett allvarligt misstag att betrakta den som *absolut*. *Det är endast genom ett aktivt, ständigt samarbete med den nya generationen inom ramen för demokratin som det gamla gardet kan bevara sin karaktär av revolutionär faktor*. Annars kommer den att stelna och omärkligt bli ett fulländat uttryck för byråkratismen.

Historien uppvisar mer än ett fall av detta slags urartning.

Låt oss ta det senaste och mest slående exemplet: ledarna för II:a Internationalens partier. Wilhelm Liebknecht, Bebel, Singer, Victor Adler, Kautsky, Bernstein, Lafargue, Guesde var direkta lärjungar till Marx och Engels. Men i den parlamentariska atmosfären och under intryck av parti- och fackföreningsapparaternas automatiska utveckling, svängde dessa ledare helt eller delvis över till opportunisten. Strax innan krigsutbrottet hade den väldiga socialdemokratiska apparaten i skydd av den äldre generationens auktoritet, utvecklats till den mäktigaste broms på de revolutionära framstegen. Och vi ”gamlingar”, bör ha klart för oss att vår generation, som naturligt spelar den ledande rollen i partiet, på intet sätt är immun mot en försvagning av den revolutionära och proletära andan inom våra led, om partiet skulle tolerera en utveckling av byråkratiska metoder, som förvandlar ungdomen till ett objekt för skolning och oundvikligen skapar en klyfta mellan apparaten och massorna, de gamla och de unga. Mot denna uppenbara fara finns inget annat medel för partiet än en inriktning på demokratin och ett ständigt ökat inflöde av proletära element i dess led.

Jag kommer här inte att uppehålla mig vid juridiska definitioner av demokratin eller de gränser som satts av partistadgan. Dessa frågor är viktiga men trots allt av sekundär betydelse. Vi skall granska dem i ljuset av våra erfarenheter och kommer att tillfoga nödvändiga förändringar. Men vad som framför allt måste förändras, det är den anda som råder i våra organisationer. Partiet måste återta det kollektiva initiativet, den fria och kamratliga kritiken och rätten till organisatoriskt självbestämmande. Det är nödvändigt att pånyttföda och förnya partiapparaten och få den att inse att den endast är den kollektiva viljans instrument.

Partipressen har under den senaste tiden givit en rad karaktäristiska exempel på byråkratisk urartning av seder och förhållanden inom partiet. En kritiker hann inte höja rösten förrän man omedelbart tog numret på hans medlemskort. Före publicerandet av CK-beslutet om den ”nya kursen” betraktade apparatfunktionärerna varje enkelt påtalande av nödvändigheten av att modifiera den inre partiregimen som rent kätteri, en yttring av splittringsmentalitet, ett disciplinbrott. Och nu är byråkraterna redo att ”ta den nya kursen ad notam”, dvs. *i praktiken begrava den*. Förnyelsen av partiapparaten – strikt inom ramen för stadgarna – bör ha som målsättning att ersätta de förstockade byråkraterna med friska element, som är intimt förbundna med kollektivets liv. Och framför allt måste alla de byråkrater som vid första protest eller invändning riktar sanktionernas bannstrålar mot kritikern avlägsnas från de ledande posterna. Den ”nya kursen” måste först och främst få var och en att känna att ingen hädanefter vågar terrorisera partiet.

Vår ungdom får inte nöja sig med att upprepa våra formler. Den måste erövra de revolutionära formuleringarna, smälta dem, forma sin egen mening, sin egen fysiologi och vara förmögen att kämpa för sina ståndpunkter med det mod som en djup övertygelse och en fullständigt självständig karaktär ger. Bort med all passiv lydnad som blint följer ledningen, all slags opersonlighet, alla former av kryperi och karriärism ur partiet! En bolsjevik är inte bara en disciplinerad människa, han är en människa som i varje enskilt fall och i varje fråga skapar sig en fast mening och modigt försvarar den inte bara mot sina fiender utan också mitt i det egna partiet. Kanske hamnar han idag i

minoritet i sin organisation. Han underkastar sig, för det är ju hans eget parti. Men det innebär inte alltid att han har fel. Kanske har han före de andra insett eller förstått en ny uppgift eller nödvändigheten av en omprövning. Han reser envetet frågan en andra, en tredje, en tionde gång om det behövs. Härigenom gör han sitt parti en tjänst, ty han bekantgör partiet med den nya uppgiften eller hjälper det att åstadkomma den nödvändiga omprövningen utan organiska omvälvningar eller inre konvulsioner.

Vårt parti skulle inte kunna genomföra sin historiska mission om det styckades upp i fraktioner. Detta bör inte och skall inte hända. Det kommer inte att upplösas på detta sätt, ty som självständigt kollektiv kommer dess organism att sätta sig till motvärn. Men det kommer inte att med framgång kunna bekämpa fraktionsfaran om det inte utvecklar och konsoliderar den nya kursen mot arbetardemokratien. *Just apparatbyråkratismen är en av huvudkällorna till fraktionsbildandet.* Den undertrycker skoningslöst all kritik och förtränger missnöjet till organisationens inre. För den är varje kritik, varje varning på ett nästan ödesbundet sätt en yttring av splittringsmentalitet. Den mekaniska centralismen har som nödvändigt komplement fraktionsmakeriet, som är en karikatyr av demokratien och en potentiell politisk fara.

I medvetande om situationens allvar kommer partiet att genomföra den nödvändiga omprövningen med all den fasthet och beslutsamhet som krävs. Härigenom kommer det att befästa sin revolutionära enighet, som kommer att göra det möjligt att fullborda det enorma arbete som tillkommer det i nationell och internationell skala.

Jag har långt ifrån uttömt frågan. Jag har med avsikt avstått från att behandla en rad väsentliga aspekter på problemet och föreslår att jag tillåts lägga fram dem muntligt så snart jag tillfrisknat – vilket, hoppas jag, inte skall dröja länge.

Med kamratliga hälsningar

Den 8 december 1923

L. Trotskij

P.S. Då publicerandet av detta brev i *Pravda* blivit två dagar försenat, vill jag ta tillfället i akt för att göra ett par ytterligare anmärkningar.

Under uppläsningen av mitt brev på distriktsmötena har enligt uppgift vissa kamrater uttryckt farhågor för att mina funderingar om förhållandet mellan ”det gamla gardet” och den unga generationen kunde utnyttjas för att skapa en motsatsställning (!) mellan unga och gamla. Utan tvivel härrör denna ängslan från dem, som ännu för två eller tre månader sedan med avsky tillbakavisade själva tanken på nödvändigheten av en ny inriktning.

Att ställa detta slags farhågor i förgrunden i *nuvarande ögonblick och aktuella situation* vittnar i varje fall om en oförståelse för de verkliga farorna och deras relativa betydelse. De nuvarande stämningarna bland ungdomen, som i allra högsta grad är symptomatiska, framkallas just av de metoder som kommer till användning för att upprätthålla ”lugn och ordning” och vilka formellt fördöms i den av politbyrån enhälligt antagna resolutionen. M.a.o. hotar ”lugnet”, i denna tappning, att i allt större utsträckning avskilja den styrande fraktionen från de yngsta kommunisterna, dvs. från den överväldigande majoriteten av partiet.

En viss tendens hos apparaten att tänka och besluta för organisationen i dess helhet medför att de ledande kretsarnas auktoritet baseras *enbart* på traditionen. Respekten för traditionen är obestridligen ett nödvändigt element i den kommunistiska skolningen och partiets sammanhållning, men den kan inte förbli en vital faktor såvida den inte ständigt närs och befästs av en aktiv kontroll av denna tradition, dvs. av ett kollektivt utarbetande av partiets politik för det *nuvarande ögonblicket*. Om detta inte sker, kan den urarta till en rent officiell känsla, en *form utan innehåll*. Ett sådant förhållande mellan generationerna är uppenbarligen otillräckligt och i hög grad sårbart. Det kan förefalla stabilt ända till det ögonblick då det är på gränsen att upplösas. Just häri ligger faran med ”lugnets” politik i partiet.

Och om de ännu inte byråkratiserade veteranerna, som bevarat sin revolutionära anda (dvs. med säkerhet den överväldigande majoriteten), inser den ovan påpekade faran och med alla krafter hjälper partiet att föra ut politbyråns resolution upphör all anledning att ställa de olika generationerna mot varandra inom partiet. Det kommer då att bli lätt att dämna upp ungdomens eventuella "excesser". Men vad som fr.a. måste undvikas är att partitraditionen koncentreras till den styrande apparaten. Istället måste den tillåtas att leva och genomgå en ständig förnyelse genom hela organisationens dagliga erfarenheter. Härigenom kommer man också åt en annan fara: uppdelningen av den äldre generationen i funktionärer" med uppgift att upprätthålla "lugnet" och icke-funktionärer. Om partiets apparat, dvs. dess organiska skelett upphör att sluta sig inom sig själv, kommer den att stärkas istället för försvagas. Och otvivelaktigt har vi behov i partiet av en stark, centraliserad apparat.

Kanske skulle man kunna invända att exemplet med den socialdemokratiska urartningen under en reformistisk period, som jag tar upp i mitt brev, är av ringa värde under den nuvarande revolutionära epoken. Ett exempel är naturligtvis inte detsamma som identitet. Vår epoks revolutionära karaktär är emellertid ingen garanti i sig själv. Vi lever under NEP-regimen, vars risker ytterligare ökat till följd av världsrevolutionens fördröjning. Vårt praktiska dagliga handlande inom statsförvaltningen, ett handlande som blir alltmer avgränsat och specialiserat, avslöjar, som anges av CK-resolutionen, en risk för insnävning av vår horisont, dvs. för opportunistisk urartning. Det är uppenbart att denna risk ökar i takt med att "sekreterarnas" befäl tenderar att ersätta en genuin ledning från partiets sida. Vi vore ynkliga revolutionärer om vi litade till "epokens revolutionära period" för att klara av våra svårigheter, och fr.a. våra inre svårigheter. Denna "epok" måste bistås genom ett rationellt förverkligande av den nya inriktning som enhälligt proklamerats av den politiska byrån.

Till sist ytterligare en anmärkning. För en två, tre månader sedan, då de frågor som just nu är föremål för debatt ännu inte hade kommit upp på partiets dagordning, ryckte några ansvariga kamrater i landsorten slappt på axlarna och förklarade att detta var Moskva-påfund och att allt stod väl till ute i landet. Än idag återspeglas dessa stämningar i viss korrespondens från landsorten. Att mot den lugna och resonliga landsorten ställa den bråkiga och besmittade huvudstaden, det är att ge prov på just den byråkratiska mentalitet vi beskrivit ovan. I själva verket är Moskvaorganisationen den mest omfattande, starka och vitala i partiet. Också i de mest döda, "lugna" ögonblick, har aktiviteten där varit intensivare än någon annanstans. Om Moskva nu skiljer sig från andra delar av Ryssland, så beror det på att det tagit initiativ till en omprövning av partiets inriktning. Detta är en merit och inte en brist. Hela partiet kommer att följa i dess spår och genomföra den nödvändiga omprövningen av vissa värden. Ju mindre partiets provinsapparat motsätter sig denna rörelse, desto lättare kommer lokalorganisationerna att kunna genomgå det oundvikliga stadium av självkritik vars resultat kommer att bli en ökad sammanhållning och en höjning av den ideologiska nivån i partiet.

L. T.

Bilaga 2. Om funktionärsväldet inom armén och annorstädes

Under det senaste året har militärarbetarna och jag vid flera tillfällen, muntligt och skriftligt, utbytt åsikter om de påtagliga negativa företeelser inom armén vilka sammanhänger med funktionärsväldet. Jag gav frågan en ganska ingående behandling under den senaste kongressen med de politiska arbetarna inom armén och flottan. Men den är så allvarlig att den enligt min mening också bör tas upp i vår rikspress, desto mer som sjukdomen inte begränsas till armén.

Funktionärsväldet hänger intimt samman med byråkratismen. Man skulle t.o.m. kunna säga att det endast är en yttring av denna. När folk, på grund av vanan vid en och samma form, upphör att gå till botten med saker och ting; när de beskäftigt använder sig av konventionella fraser utan att fundera över deras innebörd; när de utfärdar de vanliga ordena utan att fråga sig om de är rationella; när de grips av oro inför varje nytt ord, varje kritik, varje initiativ, varje självständighet, så anger det att de hamnat under den ytterst farliga funktionärsandans välde.

På konferensen med de militärpolitiska arbetarna, anförde jag som exempel på den högt värderade officiella ideologin vissa historiska sammanfattningar som gjorts av våra militärenheter. Utgivningen av dessa broschyrer som handlar om våra arméers, divisioners och regementens historia är i sig ett utmärkt initiativ. Den vittnar om att våra militärenheter, i striderna och den tekniska inläringen, inte bara organisatoriskt utan också andligen, formats som levande organismer, och den säger något om intresset för deras historia. Men vi måste erkänna att huvuddelen av dessa historiska betraktelser är skrivna i en pompös och svulstig ton.

Men inte nog med det. Vissa av dessa broschyrer påminner starkt om gångna tiders historiska betraktelser ägnade tsarens livgardesregementen. Denna jämförelse kommer utan tvekan att framkalla hänskratt i den vita pressen. Men vi vore rena veklingar om vi av fruktan för att ge fienden trumf på hand avstod från självkritik. Fördelarna med en sund självkritik är ojämförligt mycket större än den skada som kan bli följden av att Dan eller Tjernov upprepar vår kritik.

Självklart har våra regementen och divisioner, liksom landet i dess helhet, rätt att yvas över sina segrar. Men vi har inte endast upplevt segrar och dem vi upplevt har inte skett direkt utan via en mängd krockar och omvägar. Under inbördeskriget såg vi fall av exempellöst hjältemod, som var desto mer beundransvärt som det för det mesta förblev okänt; men vi såg också exempel på svaghet, panik, feghet, oförmåga och t.o.m. förräderi. Varje ”äldre” (fyra till fem år innebär redan en avsevärd ålder under en revolutionär period) regementes historia är ytterst intressant och lärorik om den berättas sanningsenligt och på ett levande sätt, dvs. så som den utspelades på slagfältet och i kasernen. Istället finner man ofta en heroisk legend av den mest banalt officiella karaktär. När man läser sådant får man intrycket att det endast rymdes hjältar inom våra led, att alla soldater brinner av längtan efter att få slåss, att fienden alltid är överlägsen till antalet, att alla våra order är förnuftiga och anpassade till situationen, att verkställandet är lysande osv.

Att tro att man med dessa procedurer kan höja självrespekten hos en militär enhet och utöva ett positivt inflytande på de ungas skolning, är att vara genomsyrad av funktionärsanda. I bästa fall kommer denna ”historia” att lämna läsaren oberörd. Den röde soldaten kommer att läsa den eller lyssna till den som hans far lyssnade till Helgonlegenderna: det där är storslaget, moraliskt men överkligt, kommer han att säga för sig själv. De något äldre som deltagit i inbördeskriget eller helt enkelt är intelligentare kommer att säga: man berättar sagor för oss. De mest naiva, de som tar allt för reda pengar, kommer att tänka: det är ingen idé att försöka höja sig till dessa hjältars nivå, jag är alldeles för svag. Och på så sätt kommer denna ”historia”, istället för att höja moralen, få dem att känna sig deprimerade.²⁰

Den historiska sanningen har för oss inte enbart ett historiskt intresse. Dessa historiska skisser är i första hand nödvändiga som *skolningsinstrument*. Och om t.ex. ett ungt befäl vänjer sig vid den konventionella lögnen ifråga om det förflutna, kommer han snart till en punkt då han inför den i sin dagliga praktik. Om han t.ex. råkar ta ett snedsteg vid fronten kommer han att fråga sig om han skall nämna saken i sin rapport. Han borde göra det men inpyrd av funktionärsanda som han är, vill han inte förverka det goda anseendet hos hjältar, om vars bedrifter han läst i sin regementshistoria. Hans ansvarskänsla har helt enkelt dödats. Han kommer i detta fall att arrangera, dvs. förvränga, fakta och vilseföra sina överordnade. Men de underordnades lögnaktiga rapporter framkallar till sist obönhörligen felaktiga order och dispositioner från de överordnades sida. Det värsta är emellertid när en befälhavare helt enkelt fruktar att rapportera sanningen till sina chefer. Funktionärsväldet antar då sin mest motbjudande karaktär: man ljuger för att tillfredsställa de överordnade.

Det högsta hjältemodet såväl inom det militära som i revolutionen består i sanningsenlighet och ansvarskänsla. Inte den sanningsenlighet som från en abstrakt moralisk ståndpunkt lär att

²⁰ Naturligtvis är det inte endast inom den militära konsten, utan även på alla andra områden, som man finner anhängare av den konventionella lögnen, som ”upplyfter själen”. Kritiken och självkritiken tycks dem vara en ”sya” som fräter sönder viljan. Småborgaren har som bekant ett behov av pseudoklassisk tröst och tål inte kritik. Men så får det inte vara hos oss, den revolutionära armén och det revolutionära partiet. Ett sådant sinnestillstånd bland ungdomen måste kraftfullt bekämpas. – L.T.

människan aldrig får ljuga eller bedra sin nästa. Dessa idealistiska principer är rena hyckleriet i ett klassamhälle där det finns antagonistiska intressen, stridigheter och krig. Särskilt den militära konsten består nödvändigtvis av list, förställning, överraskning, bedrägeri. Men att ständigt och avsiktligt bedra sin fiende i namn av en sak för vilken man ger sitt liv, är inte alls detsamma som att ge felaktig information om att allt står väl till, en information som hämmar framgången och som sker av falsk blygsamhet eller en önskan att vara till lags eller helt enkelt för att smälta in i de vedertagna byråkratiska procedurerna.

II

Men varför tar vi upp frågan om funktionärsväldet till behandling?

Hur ställdes den under de första revolutionsåren? Här har vi fr.a. armén i sikte, men läsaren får själv göra de nödvändiga jämförelserna med andra arbetsområden, ty det finns en viss parallellitet i utvecklingen av arbetarklassen, dess parti, dess stat, dess armé.

De nya kadreerna i vår armé kompletterades av revolutionärer, kamplystna militanter, partisaner som genomgått oktoberrevolutionen och redan skaffat sig ett visst förflutet och fr.a. en fast karaktär. Det som karaktäriserar dessa befäl är inte bristande initiativkraft, utan snarare för mycket initiativkraft eller, rättare, en bristande förståelse för nödvändigheten av samordnat handlande och en fast disciplin. Den första perioden av militär organisering upptogs av kampen mot alla slag av oordnade initiativ. Man försökte upprätta ett fast och rationellt förhållande mellan arméns olika delar, att inrätta en fast disciplin. Åren av inbördeskrig blev i detta avseende en hård skola. Till sist uppstod faktiskt en viss nödvändig balans mellan det personliga oberoendet och disciplinkänslan hos de bästa revolutionära befälhavarna bland de första rekryterna.

Utvecklingen av våra unga armékadrer blir en helt annan under fredstid. Den kommande befälhavaren kommer som helt ung in i Militärhögskolan. Han har varken ett revolutionärt förflutet eller krigserfarenheter. Han är nybörjare. Han är inte med om att bygga den röda armén som den äldre generationen gjorde, han går in i den som i en färdig organisation med en bestämd inre ordning och bestämda traditioner. Här råder en viss analogi med förhållandet mellan ungtkommunisterna och det gamla gardet i partiet. Det är därför som det sätt på vilket arméns kamptradition eller partiets revolutionära tradition överförs till ungdomen spelar en så enorm roll. Utan ett kontinuerligt arv, och följaktligen utan tradition, kan inga stabila framsteg göras. Men traditionen är varken en rigid katekes eller en officiell handbok; det går inte att lära in den utantill, acceptera den som ett evangelium, tro på allt vad den äldre generationen säger enbart för att det är den som säger det; traditionen måste tvärtom så att säga erövrats genom ett inre arbete, den måste bearbetas på ett kritiskt sätt och smältas. Annars kommer hela byggnaden att vila på lös sand. Jag har redan talat om de representanter för "det gamla gardet" (vanligen av andra eller tredje graden) som inpräntar traditionen i de unga på Famosovskt²¹ maner: "Lär av att se på de gamla: oss t.ex. eller vår framlidne onkel ..." Men varken hos onkeln eller hans brorsöner finns något vettigt att lära.

Det är obestridligt att våra äldre kadre, som gjort revolutionen odödliga tjänster, åtnjuter en mycket stark auktoritet i de unga militärernas ögon. Och det är utmärkt, ty det garanterar ett oupplösligt samband mellan över- och underbefäl och mellan dem och soldatmassorna. Men på ett villkor: att de äldres auktoritet inte tillåts utsudda de yngres personlighet och, ännu viktigare, att den inte terroriserar dem.

Det är i armén som det är lättast och mest frestande att upprätta principen: "Håll tyst och resonera inte." Men inom det militära området är denna "princip" lika katastrofal som inom alla de övriga. Huvuduppgiften består inte i att hindra utan att hjälpa den unge befälhavaren att forma sin egen åsikt, sin egen vilja, sin personlighet, i vilken självständighet och känsla för disciplin bör förenas. Den befälhavare och, allmänt sett, den människa som uppfostras till att göra sina överordnade till lags, är en nolla. Med sådana nollor kan den militära förvaltningsapparaten, dvs. det totala antalet

²¹ En person i Gribojedovs berömda komedi: *Förstånd föder olycka*.

militärbyråer, åtminstone skenbart fortfarande fungera relativt väl. Men vad armén, massornas kamporganisation, behöver är inte dessa lismande funktionärer utan moraliskt härdade människor, människor som genomsyras av personlig ansvarskänsla och som i varje fråga av vikt gör det till sin uppgift att samvetsgrant arbeta fram en personlig åsikt, som han sedan modigt försvarar med alla de medel som inte är oförenliga med en rationellt (dvs. icke-byråkratiskt) fattad disciplin och aktionsenhetens princip.

Såväl Röda Arméns som dess olika enheters historia är ett av de viktigaste medlen för att skapa ömsesidig förståelse och kontakt mellan den äldre och yngre generationen militärkadrer. Det är därför som byråkratiska plattityder och falsk undergivenhet inte kan tolereras. Vad som behövs är kritik, verifiering av fakta, självständigt tänkande, personligt bearbetande av nuet och framtiden, oberoende karaktär, ansvarskänsla, sanning gentemot sig själv och sitt verk. Men funktionärsväldet är en dödsfiende till alla dessa ting. Låt oss därför sopa undan det, röka ut det överallt där vi träffar på det.

Pravda, den 4 december 1923.

Bilaga 3. Om ”smytjkan” mellan stad och landsbygd

(Rättare: om ”smytjkan” och falska rykten)

Jag har redan vid ett flertal tillfällen de senaste månaderna utfrågats av kamrater om mina ståndpunkter ifråga om bönderna och på vad sätt de skiljer sig från Lenins. Andra har ställt frågan på ett än mer precist och konkret sätt: är det sant – har de frågat mig – att ni underskattar böndernas roll i vår ekonomi och, alltså, inte lägger tillräcklig vikt vid den ekonomiska och politiska alliansen mellan proletariatet och bönderna? Frågor av den här typen har riktats till mig muntligt och skriftligt.

- Men var har ni fått det ifrån? frågade jag förvånat. På vilka fakta grundar ni era frågor?

- Vi har inga fakta, svarade man mig, men ryktena går ... Jag fäste till en början inget större avseende vid dessa konversationer. Men ett nytt brev jag fick i denna fråga fick mig att tänka efter. Varifrån kan detta slags rykten komma? Och av en ren slump kom jag på att liknande rykten var i omlopp i Ryssland för en fyra, fem år sedan.

Man sade då helt enkelt: Lenin är för bonden, Trotskij är mot ... Jag satte då igång att leta reda på de artiklar som publicerades i frågan: min egen av den 7 februari 1919, i *Izvestija*, och Lenins av den 15 februari, i *Pravda*. Lenin svarade direkt på ett brev från bonden Goulov som berättade att ”det går ett rykte att Lenin och Trotskij inte är överens, att det råder stora meningsskiljaktigheter mellan dem, just ifråga om mellanbonden”.

I mitt brev förklarade jag den allmänna karaktären av vår bondepolitik, vår hållning gentemot kulakerna, mellanbönderna, fattigbönderna och slutade på följande sätt: *Det råder inte och har inte rätt några meningsskiljaktigheter i denna fråga inom sovjetmakten. Men kontrarevolutionärerna, vars läge blir alltmer hopplöst, har ingenting mer att erbjuda än bedrägeri av massorna genom att, inbilla dem att Folkkommisariernas råd sönderslits av inre motsättningar.*

I sin artikel som publicerades en vecka efter mitt brev sade Lenin bl.a.: ”Trotskij förklarar att de rykten som är i svang angående meningsskiljaktigheter mellan honom och mig (i bondefrågan) är den mest monstruösa och oförskämda lögn och sprids av storgodsägarna, kapitalisterna och deras mer eller mindre välmenande medhjälpare. För min del ställer jag mig helt bakom Trotskij's deklARATION.”

Icke desto mindre är dessa rykten, som synes, svåra att utrota. Kom ihåg det franska ordspråket: ”Förtala, förtala, alltid skall något fastna.” Nu är det uppenbarligen inte storgodsägare och kapitalister som detta slags rykten kan spela i händerna, ty dessa ärade män har blivit avsevärt färre sedan 1919. Istället har vi nu Nep-mannen, och på landsbygden köpmannen och kulaken. De har

otvivelaktigt ett intresse av att utså split och splittring vad gäller kommunistpartiets förhållningssätt gentemot bönderna.

Det är just kulaken, detaljhandlaren, den nye köpmannen, mäklaren i staden som försöker att upprätta en intim förbindelse med den sädesproducerande och industrivaruköpande bonden och avlägsna sovjetmaktorganen. Det är just på detta fält som huvudkampen står för närvarande. Också här tjänar politiken de ekonomiska intressena. I sitt försök att förena sig med bonden och vinna hans förtroende, mottar och sprider naturligtvis den privata mellanhanden gärna godsherrarnas gamla lögnar – visserligen med något större försiktighet, ty sovjetmakten har blivit starkare sedan dess.

Lenins välkända artikel *Hellre mindre men bättre* ger en klar, enkel och samtidigt definitiv bild av det ömsesidiga ekonomiska beroendet mellan proletariatet och bönderna, eller mellan den statliga industrin och jordbruket. Grundtanken är den följande: Under de kommande åren måste sovjetstaten, samtidigt som den bevarar sin karaktär av *arbetarstat*, anpassas till böndernas behov och styrka. Sovjetindustrin måste å ena sidan anpassas till bondemarknaden, och å den andra till böndernas skattebetalningskapacitet, samtidigt som dess karaktär av *statsindustri*, dvs. socialistisk industri, bevaras. Endast på detta sätt kan vi undgå att kullkasta jämvikten hos vår sovjetstat, så länge revolutionen inte kullkastat jämvikten i de kapitalistiska länderna. Det är inte det ständigt förekommande upprepandet av ordet ”smytjka”, utan *en reell anpassning av industrin till den rurala ekonomin* som verkligen kan lösa den avgörande frågan om vår ekonomi och politik.

Vi kommer nu till ”sax”-frågan. Industrins anpassning till bondemarknaden tvingar oss i första hand att så långt möjligt sänka inköpspriset på industriprodukterna. Men inköpspriset beror inte bara av arbetsorganisationen i en given fabrik, utan också av organisationen av statsindustrin i dess helhet, av transporter, finanserna och den statliga handelsapparaten.

Om det råder en viss disproportion mellan de olika delarna av vår industri, så beror det på att staten besitter ett enormt dött kapital som tynger ned hela industrin och höjer priset på varje meter kattun och varje tändsticksask. Om de olika delarna av vår statsindustri varken står i samklang med varandra, eller med transport- och kreditsektorerna, kommer produktionskostnaderna också att innefatta kostnaderna för de mest utvecklade industribranscherna och slutresultatet bestämmas av de minst utvecklade branscherna. Den nuvarande marknadskrisen är en skarp varning från bondemarknaden: istället för att prata om ”smytjkan”, förverkliga den!

Under kapitalistiska förhållanden är krisen det naturliga, och i långa loppet, enda medlet som kan reglera ekonomin, dvs. skapa balans mellan de olika industribranscherna inbördes och mellan den totala produktionen och marknadens kapacitet. Men i vår sovjetekonomi – som befinner sig mellan kapitalismen och socialismen – kan inte handels- och industrikriserna godtas som ett normalt eller ens oundvikligt medel: för att uppnå jämvikt mellan de olika delarna av den nationella ekonomin. Krisen för bort, förintar eller skingrar en viss del av statsegendomen och en del härav tillfaller mellanhanden, detaljhandlaren, med ett ord, privatkapitalet. Eftersom vi ärvt en industri stadd i full upplösning och vars olika delar, före kriget, ömsesidigt betjänade varandra i helt andra proportioner än vad som krävs för närvarande, är det förenat med mycket stora svårigheter att samordna de olika delarna av industrin på så sätt att denna, via marknadens mekanismer, kan anpassas till bondeekonomin. Om vi enbart förlitar oss på krisernas effekter för att åstadkomma den nödvändiga reorganiseringen, skulle vi ge privatkapitalet alla fördelar, ett privatkapital som redan tränger sig in mellan oss och landsbygden, dvs. bonden och hantverkaren.²²

Det privata handelskapitalet inhöstar idag avsevärda vinster. Det nöjer sig allt mindre med sin roll som mellanhand. Det försöker organisera producenten eller arrendera industriföretag av staten. Det inleder m.a.o. på nytt en process av ursprunglig Kapitalackumulation, först och främst på handelsområdet, därefter inom industrin. Det är uppenbart att varje misslyckande, varje förlust från vår

²² Ända fram till det slutgiltiga upprättandet av den socialistiska ekonomin kommer vi givetvis att genomgå ett flertal kriser. Det gäller att reducera deras antal till ett minimum och göra var och en av dem så lite smärtsam som möjligt. – L.T.

sida, är en vinst för privatkapitalet; först och främst eftersom det försvagar oss, och dessutom eftersom en del av denna förlust tillfaller den nya kapitalisten.

Vilka instrument har vi till vårt förfogande för att under liknande omständigheter bekämpa privatkapitalet? Existerar det ett sådant instrument? Ja, och det instrumentet är en metodisk plan i vårt förhållande till marknaden och genomförandet av de ekonomiska uppgifterna. Arbetarstaten kontrollerar de grundläggande produktivkrafterna inom industrin och transport- och kreditmedlen. Vi behöver inte vänta på att en partiell eller allmän kris röjer den bristande samordningen av de olika elementen i vår ekonomi. Vi kan undgå att handla i blindo, ty vi sitter med marknadsspelets främsta kort på hand. Vi kan och bör allt bättre uppskatta de grundläggande elementen i ekonomin, förutsäga deras framtida, ömsesidiga relationer inom produktionsprocessen och på marknaden, kvantitativt och kvalitativt samordna alla ekonomins branscher och anpassa industrin i dess helhet till den rurala ekonomin. Det är på så sätt man verkligen kan arbeta på förverkligandet av ”smytjkan”.

Att uppfostra byn är en utmärkt sak. Men den billiga plogen, det billiga kattunet, och de billiga tändstickorna ligger inte i mindre grad till grund för ”smytjkan”. För att kunna sänka priset på industriprodukter måste industrin organiseras i överensstämmelse med jordbrukets utveckling.

Att säga: ”Allt beror på ‘smytjkan’ och inte på planen”, är att inte förstå själva frågans natur, ty ”smytjkan” kan inte förverkligas såvida inte industrin organiseras rationellt, styrs av en bestämd plan. Detta är den enda möjligheten att nå fram till målet.

En god organisering av arbetet inom vår Statliga Planeringskommission (*Gosplan*) är det direkta och rationella medlet för att med framgång närma sig en lösning av alliansfrågan – inte genom att upphäva marknaden, utan på basis av marknaden.²³ Detta inser ännu inte bonden. Förr eller senare kommer bonden att få kännning av *Gosplans* återverkningar på hans ekonomi. Denna uppgift är självfallet mycket komplicerad och synnerligen svårbemästrad. Den är tidskrävande och fordrar ett system av alltmer precisa och avgörande åtgärder. Ur den nuvarande krisen måste vi komma klokare än förut.

Jordbrukets återhämtning är naturligtvis inte mindre viktig. Men den äger rum på ett mycket mer spontant sätt och är ibland betydligt mindre beroende av statens handlande än vad industrin är. Arbetarstaten bör bistå bönderna genom att inrätta kredit och ekonomisk hjälp till jordbruket, så att de kan exportera sina produkter (säd, smör, kött osv.) på världsmarknaden. Ändå är det genom industrin som jordbruket direkt, om inte indirekt, kan påverkas. Landsbygden måste förses med jordbruksredskap och jordbruksmaskiner till överkomliga priser. Den måste få konstgödsel och billiga husgeråd. För att kunna organisera och utveckla jordbrukskrediten, behöver staten stora fonder med rörelsekapital. För att införskaffa dessa, måste dess industri ge vinst, vilket är omöjligt om inte dess konstituerande delar på ett rationellt sätt samordnas inbördes. Sådant är det verkligt praktiska sättet att arbeta för att förverkliga ”smytjkan” mellan arbetarklassen och bönderna.

För att politiskt bereda marken för denna allians, och för att i synnerhet slå tillbaka de falska rykten som ser dagen via den privata handelsapparaten, krävs en verklig bondetidning. Vad innebär här ”verklig”? Det innebär en tidning som når fram till bonden, som förstås av honom och som närmar honom till arbetarklassen. En tidning med en upplaga på femtio eller hundra tusen exemplar kan kanske bli en tidning där det talas om bönderna, men inte en bondetidning, ty den kommer inte att nå fram till bonden, den kommer att hejdas på vägen av våra oräknliga ”apparater”, vilka var och en kommer att ta ett visst antal exemplar för eget bruk. Vi behöver en bondetidning som utkommer en gång i veckan (en dagstidning skulle bli alltför kostsam och våra kommunikationer skulle inte möjliggöra en regelbunden distribution) och med en upplaga under det första året på ca 2 miljoner

²³ För att undvika vantolkningar vill jag säga att frågan inte enbart beror av *Gosplan*. De faktorer och betingelser som avgör industrins utveckling kan räknas i tiotal. Men det är endast med en solid, kompetent och enträget arbetande *Gosplan* som det kommer att bli möjligt att på ett riktigt sätt uppskatta dessa faktorer och betingelser och i enlighet med dem reglera allt vårt handlande. – L.T.

exemplar. Denna tidning bör inte instruera bonden eller gå ut med appeller till honom, utan redogöra för vad som händer i Sovjetryssland och utomlands, fr.a. då för sådant som direkt berör honom själv. Den efterrevolutionäre bonden kommer mycket snart att få smak för att läsa, om vi kan ge honom den tidning han behöver. Denna tidning, vars upplaga kommer att öka månad för månad, kommer under den första tiden att åtminstone säkra en regelbunden kommunikation mellan sovjetstaten och de väldiga massorna på landsbygden. Men själva tidningsfrågan för oss åter till frågan om industrin. Utgivningstekniken måste förfinas. Bondetidningen måste vara ett föredöme, inte bara ifråga om det redaktionella utan också ifråga om typografin, ty det vore en skam att varje vecka till bönderna sända prover på vårt urbana slarv.

Detta är allt jag för närvarande kan svara på de frågor som riktats till mig angående bönderna. Om dessa förklaringar inte tillfredsställer de kamrater som vänt sig till mig, är jag beredd att ge dem nya, mer konkreta sådana, med exakta data från de senaste sex årens arbete. Ty denna fråga är av avgörande betydelse.

Pravda, den 6 december 1923

Bilaga 4. Två generationer

De ledande kretsarna i Rysk Kommunistisk Ungdom har gett sig in i partidiskussionen. Med anledning av att en av nio kamrater undertecknad artikel²⁴ (*Två generationer*, *Pravda*, Nr 1) och ett anförande inför Petrograd-militanterna ställer frågan på ett felaktigt sätt och kan skada partiet om en bred diskussion skulle följa i RKU, bedömer vi det som nödvändigt att analysera deras deklamationer och drivkrafterna för deras handlande.

Petrograd-anförandet och de nios artikel säger att man inte får smickra ungdomen, att denna inte är partiets kontrollant, att man inte får ställa den unga generationen mot den äldre, att någon urartning inte hotar oss, att Trotskij är skyldig till alla dessa dödssynder och att ungdomen måste vara på sin vakt. Låt oss se efter om så är fallet.

I sin artikel säger de nio att Trotskij behandlar frågan om ungdomen på ett konstlat sätt (vi återkommer till detta längre fram), att han rättar sig efter ungdomen, att han ställer sig in hos den. Låt oss lyssna till vad Lenin hade att säga i ämnet:

”Sovjetskolor, arbetarfakulteter, har grundats; hundratusentals ungdomar får utbildning där. Detta arbete kommer att bära sin frukt. Om vi arbetar utan alltför mycket jäkt, kommer vi inom några år att ha en massa unga människor som är förmögna att radikalt modifiera vår apparat.”

Varför talade Lenin på detta sätt om ungdomen? Vad drev honom till det? En önskan att komma på god fot med ungdomen, att smickra den, att erhålla dess applåder eller en förståelse för dess roll och för situationen? Det kan inte vara fråga om ”smicker” från Trotskijs sida och det finns absolut ingen anledning att ställa honom i motsatsställning till övriga partiledare. De nio kamraterna säger att Lenin har lärt oss att inta en kritisk hållning till ungdomen, att inte uppmuntra dess brister. Följer inte kamrat Trotskij detta goda råd när han på den XI:e kongressen, och fortfarande säger: “. . . Det innebär naturligtvis inte att alla dess handlingar och stämningar återger sunda tendenser”, eller på ett annat ställe: ”Den studerande ungdomen, som rekryteras från alla skikt och lager i sovjetsamhället, återger genom sin brokiga sammansättning alla våra brister och kvaliteter.” Att döma av dessa citat kritiserar Trotskij istället för att smickra.

Frågan om urartningen framställs också på ett felaktigt sätt. Trotskij talar om risken för urartning både ifråga om den äldre och den yngre generationen. Härpå svarar *Pravdas* redaktion: ”*Här finns en teoretisk fara för urartning. Den har sin rot i möjligheten av en gradvis seger för den kapitalistiska ekonomin över den socialistiska ekonomin och i möjligheten av en tilltagande*

²⁴ Vi publicerar detta dokument som tillsänts oss och som karakteriserar det grundlösa och det avsiktligt illasinnade i påståendena om vår föregivna önskan att ställa de unga mot de äldre. – L.T.

sammansvetsning mellan våra administrativa tjänstemän och den nya bourgeoisin. Men det finns ingen här som inte är uppmärksam på denna fara.”

Men det som sägs av de nio kamraterna i deras artikel: ”Denna politiska risk för urartning kan inte finnas hos oss”; överensstämmer inte alls med denna deklaration. Följaktligen leder både anklagelsen och försvaret fel. Låt oss övergå till den allvarligaste anklagelsen: Trotskij ställer två generationer i motsatsställning till varandra, ”vill underminera inflytandet hos det beprövade bolsjevikiska högkvarteret”. Så här skriver Trotskij:

”Att göra sig av med den äldre generationen vore rena galenskapen. Vad som krävs är att denna äldre generation ändrar sin inställning och härigenom för framtiden tillförsäkras sig ett avgörande inflytande över hela partiverksamheten.”

Finns här någon motsatsställning mellan de unga och de äldre, finns här denna önskan att underminera de äldre kadrens ställning, vilket ligger till grund för de båda dokumentens argumentation? Det tycks oss att det, vid en lugn och seriös granskning av alla de ovan citerade deklarationerna av Trotskij, är omöjligt att se dem som någon som helst form av uppvisning av de båda sektionerna, någon som helst form av hets. Trotskij betraktar tvärtom den nya kursen som det bästa sättet att befästa och öka de gamla bolsjevikkadrens inflytande.

Om vi tillbakavisar alla dessa legender, dessa godtyckliga tolkningar och förvrängningar och i grunden studerar frågan om sättet att skola ungtkommunisterna i leninistisk anda, framgår det klart att Trotskij har fullständigt rätt.

Och om de nio militanter från RKU som givit sig in i diskussionen, gör sig besväret att på nära håll undersöka den ungtkommunist de bäst känner, kommer de att kunna konstatera att ungtkommunisterna i RKU har en känsla av, inte att vara partimedlemmar i RKU utan ”ungkommunisterna i partiet”. Detta faktum har vid flerfaldiga tillfällen påpekats av de mest uppskattade kamraterna.

Vilken är nu den djupaste orsaken till detta? Det beror på att ungdomen, under den rigida partiregimen, saknar möjligheter att ta del av det lager av rikedomar som hopats under långa år av arbete med partiet. Det bästa sättet att förmedla bolsjevismens revolutionära traditioner, alla högtstående egenskaper partiets kärnkader besitter, är den nya kursen av demokrati tillämpad ”på ett medvetet sätt av den äldre generationen för att bevara sitt ledande inflytande”.

Vad alltså även gäller frågans kärna, är det inte Trotskij som behandlat frågan om ungdomen på ett konstlat sätt (en fråga som hos honom är förbunden med alla de skäl som motiverar partiets nya kurs) utan brevöförfattarna som pådyvlar honom en åsikt han aldrig haft.

De nio kamrater som dragit in RKU i diskussionen har faktiskt (även om det skett ofrivilligt) reducerat denna till frågan om de bägge generationerna, utan att förbinda den med hela diskussionen och alla problem som partiet för närvarande brottas med. Och när själva frågan om generationerna ställs på ett felaktigt sätt, förvrängs, kan de olika inläggen inte bli annat än beklagliga, och om den leder fram till en diskussion bland RKU-militanterna, kommer denna diskussion att föras i en felaktig terräng och framkalla just den oenighet som Trotskij motsätter sig.

RKU:s centralkommitté har beslutat att inte utsätta de frågor som uppkommit i partidiskussionen för särskild granskning av de i RKU arbetande partimedlemmarna. Vi betraktar detta beslut som helt riktigt. Det kan på intet sätt legitimeras den ovannämnda artikeln. Om beslutet att förhindra att diskussionen förs in i RKU är riktigt och vissa militanter i centralkommittén bedömt det som nödvändigt att kasta sig in i denna diskussion, inte för att säga något nytt med undantag för en klumpig anklagelse mot Trotskij för att böja sig för den ena eller andra ”gudomliga treenigheten”, hur kan man förklara deras handlande annat än som framkallat av en önskan att få ”ungdomen” att rikta ett slag mot Trotskij?

Ingen (och minst av allt Trotskij) har ifrågasatt nödvändigheten av att bevara den äldre partikadrens dominerande inflytande och ledande roll. Denna nödvändighet är mer än uppenbar för var och en av oss. Det är inte om detta vår diskussion av de nios artikel handlar.

Vi är motståndare till att ledande kamrater i vårt parti pådyvlas uppfattningar som de inte framfört och att denna fråga härigenom förvrängs och ställs i falsk belysning, särskilt inför våra ungdomskommunister. *Vi är motståndare till att man fördunklar nödvändigheten av att i partiet skapa en situation som möjliggör en fostran av verkliga leninister* och inte kommunister om vilka Lenin sade på vår III:e KU-kongress:

”En kommunist som tog sig för att utlägga kommunismen med färdiggjorda argument, utan att själv utföra ett seriöst, omfattande arbete, utan att försöka förstå de faktiska förhållandena vilka måste passera kritikens filter, vore en sorglig kommunist.”

Vi står för enigheten, för en sant bolsjevikisk partiledning. Vi är långt ifrån blinda för de faror som hotar ungdomen. Eftersom vi tvärtom är medvetna om dessa faror, vill vi inte gå med på att frågan om den nya kursen grumlans under förevändning att försvara det gamla partigardets historiska rättigheter mot obefintliga angrepp.

V. DALIN, ledamot av Ungdoms-CK

M. FEDOROV, Ungdoms-CK.

A. SJOCHIN, medarbetare i CK.

A. BEZYMENSKIJ, en av Ungdomens grundare.

N: PENKOV, en av Ungdomens grundare, ledamot av Moskvakommittén.

F. DELJUSIN, f.d. sekreterare i Moskvakommittén.

B. TREIVAS, f.d. sekreterare i Moskvakommittén.

M. DUGATJEV, en av Ungdomens grundare.